

**Meerjarenvisie Sociaal Beleid provincie
Gelderland**

2005-2008

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. De rol en positie van de provincie binnen het sociale domein	6
2.1. Inleiding	6
2.2. Rol van de provincie bij Zorg en Welzijn	6
2.2.1. Taken op het gebied van Zorg en Welzijn	6
2.2.2. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning	7
2.3. Uitgangspunten en hoofdlijnen sociaal beleid	8
2.3.1. Uitgangspunt sociaal beleid	8
2.3.2. Specifieke aandachtspunten	9
3. Integraal, gebiedsgericht en interactief	11
3.1. Integraal beleid	11
3.1.1. Sociaal beleid in plaats van Zorg en Welzijn	11
3.1.2. Verkeer en vervoer	11
3.1.3. Ontgroening en vergrijzing	11
3.1.4. Leefbaarheid platteland	11
3.1.5. Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid	12
3.1.6. Ruimtelijke Ordening	12
3.2. Gebiedsgericht werken	12
3.3. Interactief beleid	13
4. Beleidsaccenten	14
4.1. Inleiding	14
4.2. Met elkaar en voor elkaar	15
4.3. Iedereen doet mee	16
4.4. Niemand buiten de boot	18
4.5. De combinatie van wonen, zorg en welzijn	19
4.6. Overige taken	20
5. Instrumenten	22
5.1. Inleiding	22
5.2. Ondersteuningsorganisaties	22
5.2.1. Gesubsidieerde instellingen	22
5.2.2. Aansturing gesubsidieerde instellingen	24
5.3. Subsidieregeling sociaal beleid	25
5.3.1. Subsidieregeling sociaal beleid	25
5.3.2. Regionale budgetten	26
5.3.3. Subsidieregeling sociaal beleid in relatie tot maatschappelijke participatie en sociaal isolement	26
5.3.4. Provinciaal budget voor de ontwikkeling Sociale Speerpunten	27
5.4. Formatie-overzicht	28
5.5. Monitoring	28
5.5.1. Jaarverslag	28
5.5.2. Jaarverslagen gesubsidieerde instellingen	29
5.5.3. Vijf centrale thema's	29
6. Uitwerking beleidslijnen sociaal beleid	30
6.1. Met elkaar en voor elkaar	31
6.1.1. Openbaar bibliotheekwerk	31
6.1.2. Sport	32
6.1.3. Kulturhusen	34
6.1.4. Vrijwilligerswerk en mantelzorg	35
6.2. Iedereen doet mee	38
6.2.1. Integratie	38

6.2.2.	Mondiale bewustwording	40
6.2.3.	Weer Meedoen	41
6.2.4.	Zorgvragersbeleid	43
6.2.5.	Huiselijk geweld	46
6.2.6.	Arbeid en scholing	47
6.3.	Niemand buiten de boot	50
6.3.1.	De Gelderse Strijd tegen Dakloosheid	50
6.4.	De combinatie van wonen, zorg en welzijn – Ontgroening en Vergrijzing	57
6.5.	Overige taken	58
6.5.1.	Ambulancevervoer	58
6.5.2.	Verkeer en vervoer	59
6.5.3.	Palliatieve zorg	60
Bijlage 1:	Kaderstelling Provinciale Staten	61

1. Inleiding

Deze Meerjarenvisie Sociaal Beleid is het vervolg op de Meerjarenvisie Provinciaal Welzijnsbeleid 2001–2004 *Erbij houden erbij halen* en van de Kadernota Zorg 2001–2004 *Zorgen voor Morgen*.

Het is voor de eerste keer dat wij een Meerjarenvisie Sociaal Beleid presenteren waarin de beleidsterreinen Zorg en Welzijn zijn verenigd.

Verskillende ontwikkelingen vormden de aanleiding om nu tot één visie te komen: de toenemende raakvlakken tussen zorg en welzijn, het rapport van de commissie Simons over de rol van de provincie op sociaal terrein en beleidsmatige ontwikkelingen (bijvoorbeeld de op handen zijnde Wet Maatschappelijke Ondersteuning).

Met het maken van een Meerjarenvisie Sociaal Beleid kunnen wij op een betere manier invulling geven aan de wens van Provinciale Staten om voor de beleidsterreinen Zorg en Welzijn integraal, interactief en gebiedsgericht te werk te gaan.

Provinciale Staten hebben aangegeven dat in de beleidsperiode 2005–2008 de nadruk moet komen te liggen op voortzetting van bestaand beleid. Dus de energie niet richten op het formuleren van nieuw beleid, maar op het uitvoeren van beleid en het behalen van concrete resultaten.

Tegelijkertijd echter kunnen we constateren dat zich een aantal maatschappelijke trends voordoet waarop het sociaal beleid een antwoord zal moeten formuleren. We ontkomen er dus niet aan om in deze Meerjarenvisie, naast de voortzetting van bestaand beleid, ook nieuwe accenten te leggen. Op verschillende deeltherreinen zijn gedurende de periode 2001–2004 beleidsnotities verschenen die verdere uitwerkingen vormen van thema's, die in de eerdere Meerjarenvisies Zorg en Welzijn werden beschreven. Deze verdere uitwerkingen zijn verwerkt in deze Meerjarenvisie.

De Meerjarenvisie Sociaal Beleid geeft het kader waarbinnen wij de komende vier jaar beleid willen uitvoeren, in samenwerking met onze partners, met name de gemeenten en de gesubsidieerde instellingen.

Onze inzet is dat wij met de provinciaal gesubsidieerde (ondersteunings)instellingen, aan de hand van de prioriteiten in deze Meerjarenvisie voor de komende vier jaar afspraken gaan maken over hun aanbod. Dit aanbod moet aansluiten op zowel de maatschappelijke problematiek als de vraag vanuit Gelderse gemeenten, burgers en maatschappelijke organisaties. Zo willen we, samen met onze partners, een bijdrage leveren aan het versterken van de sociale infrastructuur in de provincie Gelderland, zodat een volwaardige deelname aan de samenleving voor alle inwoners van de provincie mogelijk is.

Naast de Meerjarenvisie Sociaal Beleid is sprake van een Beleidskader Jeugd, en een Meerjarenvisie Cultuur.

Voor het jeugdbeleid hebben wij bewust gekozen voor een apart *Beleidskader Jeugd*. De rol en verantwoordelijkheid van de provincie is, op het terrein van het jeugdbeleid, wezenlijk anders dan op het overige gebied van sociaal beleid. Het beleid op het gebied van jeugd(zorg) heeft zijn eigen systematiek en financieringsstructuur, die zijn beschreven in de nieuwe Wet op de Jeugdzorg. Een aantal beleidsthema's, dat voorheen onder de Meerjarenvisie Welzijn viel, is in het Beleidskader Jeugd 2004-2008 opgenomen. Achterliggende gedachte is dat binnen het jeugdbeleid de preventieve kant evenzeer aandacht behoeft als de 'zorg'kant. Daarom zijn thema's als jongerenparticipatie, speelruimte-beleid, voortijdig schoolverlaten en zorgstructuren in het onderwijs opgenomen.

Het cultuurbeleid van de provincie wordt beschreven in de Meerjarenvisie *Verbindingen 2005-2008; cultuurbeleid provincie Gelderland*. Het feit dat er een aparte beleidsvisie is voor

cultuur heeft deels een praktisch/organisatorische reden, de planning en dynamiek van het cultuurbeleid zijn anders.

Deels is de reden ook inhoudelijk: hoofddoelen van het cultuurbeleid zijn het vergroten van cultuurproductie en het vergroten van cultuurbereik. Cultuurbeleid is in de eerste plaats gericht op de kwaliteit van het culturele klimaat zelf.

Dat neemt niet weg dat er vele raakvlakken zijn tussen cultuurbeleid en sociaal beleid. Zowel cultuur als welzijn zijn 'een doel op zich', resultanten van beleid. De raakvlakken die er zijn tussen cultuurbeleid en sociaal beleid willen wij optimaal benutten in ons sociaal beleid en ook in ons cultuurbeleid: een van de rode draden daarin is de samenwerking met andere sectoren.

2. De rol en positie van de provincie binnen het sociale domein

2.1. Inleiding

In dit hoofdstuk gaan wij in op de rol en positie van de provincie binnen het sociale domein. Binnen het sociale domein raken Zorg en Welzijn meer en meer met elkaar verweven. In het provinciale beleid vertalen wij dat in deze Meerjarenvisie Sociaal Beleid. Daarmee sluiten we ook aan bij plannen en ontwikkelingen rondom een nieuw wettelijk kader. Op dit moment is het voorstel voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in voorbereiding, dat, op basis van de huidige informatie, grote gevolgen zal hebben voor de Welzijnswet, de Wet Voorzieningen Gehandicapten en de AWBZ.

2.2. Rol van de provincie bij Zorg en Welzijn

De provincie Gelderland hanteert, met betrekking tot de beleidsterreinen Zorg en Welzijn door de jaren heen een brede taakopvatting. Niet alleen de wettelijke taken worden uitgevoerd, er wordt ook een aantal problemen aangepakt vanuit een politiek/maatschappelijke prioriteitsstelling, zonder dat daar een wettelijke verplichting aan ten grondslag ligt.

2.2.1. Taken op het gebied van Zorg en Welzijn

De wettelijke taken op het gebied van welzijn worden beschreven in de Welzijnswet uit 1994: Welzijnsbeleid is: “de gezamenlijke inspanning van de overheden op maatschappelijk en sociaal-cultureel terrein, die tot doel heeft, in samenwerking met particulier initiatief en andere betrokkenen:

1. de ontplooiingsmogelijkheden van mensen te vergroten en hun zelfredzaamheid alsmede hun deelname aan de samenleving te stimuleren, ook om te voorkomen dat mensen in een achterstandspositie geraken;
2. de personen die in een achterstandspositie zijn geraakt mogelijkheden bieden hun positie te verbeteren;
3. het welbevinden van personen in de samenleving op andere wijze te bevorderen¹.”

De verwachting is dat deze wettelijke taken een vervolg zullen krijgen in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, omdat de Welzijnswet op zal gaan in de WMO.

Op het gebied van zorg heeft de provincie een aantal (wettelijke) taken voortvloeiend uit:

- Wet op ambulancezorg;
- Wet op Jeugdzorg;
- Patiënten- en consumentenbeleid: de instandhouding van regionale patiënten- en consumentenfederaties (via een doeluitkering van het Rijk);
- Wet Ziekenhuisvoorzieningen (WZV).

In de Welzijnswet is ook omschreven dat de provincie verantwoordelijk is voor het steunfunctiewerk: “activiteiten van de steunfunctie-instellingen, gericht op het uitvoeren van plaatselijke beroepskrachten en vrijwilligers in het uitvoerende werk.”²

Vanuit zorg worden zelfhulpgroepen, cliëntenraden en activiteiten ter versterking van de positie van de zorgvrager ondersteund.

Voor de WZV geldt: vooruitlopend op de nieuwe Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) waarin de adviserende rol van de provincie ten aanzien van nieuwbouwplannen van zorginstellingen komt te vervallen, zullen wij de adviserende functie die we in het huidige wettelijke kader nog kunnen vervullen minimaal invullen. Voor zaken die wij van groot belang vinden kunnen we een uitzondering maken. Wij zullen het departement (Ministerie van VWS) hiervan op de hoogte stellen.

---

¹ welzijnswet, 1994

² handboek welzijnswetgeving, A 2-2-6, wel 40/16.

De ambities die de provincie, naast de wettelijke taken op het terrein van Zorg en Welzijn heeft ontwikkeld zijn:

- van welzijnsbeleid naar sociaal beleid: verbinden van welzijnsbeleid met andere beleidsterreinen, onderlinge samenhang zoeken tussen de economische, fysieke en sociale invalshoek;
- betere vraagsignalering: sociale problemen en ontwikkelingen in Gelderland goed in kaart brengen door middel van de sociale atlas;
- interactief/regionaal werken: afstemming van provinciaal beleid met lokaal beleid is wezenlijk, daarom is partnerschap met de gemeenten belangrijk;
- vraagsturing: het aanbod van de provinciale ondersteuningsinstellingen moet afgestemd zijn op de problemen van lokale zorg- en welzijnsinstellingen en van gemeenten (die op hun beurt weer goed moeten aansluiten op de wensen en behoeften van de burgers);
- ondersteuning van innovatieve projecten met zo mogelijk een integraal karakter door de verbinding tussen zorg, wonen en welzijn;
- overige taken waarvoor de provincie mede een maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt, bijvoorbeeld de dak- en thuislozenproblematiek, of vraagstukken op het terrein van de deconcentratie van zorgvoorzieningen.

Zowel voor het wettelijk kader voor de beleidsterreinen Zorg en Welzijn, als de autonome taken, de eigen plannen en ambities geldt dat zij zeer dynamisch zijn en voortdurend aan verandering onderhevig. In het formuleren van beleid is de maatschappelijke verantwoordelijkheid echter een blijvend leidend principe.

2.2.2. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Hoe het wetsvoorstel voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de stelselwijziging voor langdurige zorg eruit zal gaan zien is op dit moment nog niet bekend. Het plan is om een groot deel van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden voortvloeiend uit de Welzijnswet, de Wet Voorzieningen Gehandicapten en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten over te hevelen naar de gemeenten.

Voor de taken, ambities en activiteiten van de provincie binnen het sociale domein zal de nieuwe wet waarschijnlijk nogal wat consequenties hebben.

In een brief van de minister en staatssecretaris aan de Tweede Kamer³ wordt kort ingegaan op de mogelijke rol van de provincie na invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning:

De gemeenten zijn met de Wet Maatschappelijke Ondersteuning verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning in hun gemeente. De vraag is echter of kleine gemeenten deze verantwoordelijkheid ook kunnen waarmaken. Kunnen zij de wet daadwerkelijk uitvoeren zonder al te veel bureaucratie voor instellingen die werken in een groter werkgebied dat verschillende gemeenten omvat en hebben zij voldoende deskundigheid?

Het kabinet geeft bij het invoeren van de WMO nadrukkelijk aandacht aan de kleine gemeenten (...) provincies kunnen ondersteuning bieden.

---

³ Op weg naar een bestendig stelsel voor langdurige zorg en maatschappelijke ondersteuning, Ministerie van VWS, kamerstuk 23 april 2004, pag. 17 en 18

De rol van de provincie kan wat het kabinet betreft, net als bij de huidige Welzijnswet, een ondersteunende zijn voor het uitvoerende beleid van de gemeenten, instellingen en burgers. De provincies hebben de laatste jaren veel ervaring opgedaan in het ondersteunen van gemeenten, instellingen en organisaties die zich richten op de belangenbehartiging van de doelgroepen. Die provinciale steunfunctie moet blijven bestaan. Daarnaast hebben provincies een aantal belangrijke taken op het gebied van de ruimtelijke ordening, het vervoer en de jeugdzorg. Die taken sluiten aan bij de taken van gemeenten in het kader van de WMO.

De provincie kan dus een stimulerende en ondersteunende rol spelen en de gemeenten faciliteren bij het invullen van hun regierol in het lokaal sociaal beleid. Ook kan de provincie bevorderen, afhankelijk van de vraag van gemeenten, dat er tussen gemeenten onderling afstemming en kennisuitwisseling plaats vindt.

In het geval dat een lokaal probleem bovenlokale of regionale kenmerken vertoont is de provincie er om de gemeente te ondersteunen. Het hoort ook bij onze rol om intergemeentelijke samenwerking en regionale netwerkvorming te bevorderen. Zie daarvoor ook hoofdstuk 3 Integraal, gebiedsgericht en interactief: gebiedsgericht werken.

2.3. Uitgangspunten en hoofdlijnen sociaal beleid

2.3.1. Uitgangspunt sociaal beleid

Ieder mens is als individu uniek. Het is van belang dat de mens in de individualiteit wordt herkend en erkend. Tegelijkertijd komt de samenhang (sociale cohesie) in de samenleving voort uit het feit dat mensen deel uitmaken van groepen: de familie, de straat, de buurt, de wijk, de collega's, vrienden. Dat maakt dat mensen deelnemen aan de samenleving. Voorwaarden voor sociale samenhang zijn:

- de onderlinge betrokkenheid tussen mensen;
- solidariteit⁴ tussen mensen die het op eigen kracht redden en de mensen die daarbij in meer of mindere mate hulp nodig hebben;
- primair oog hebben voor mogelijkheden van mensen (in plaats van de beperkingen).

Als de individualiteit, zelfstandigheid en onafhankelijkheid in het gedrang komen, kunnen de groepen ondersteuning bieden (informele sociale infrastructuur). Daarnaast moet er ook een vangnet zijn voor hen die buiten de boot dreigen te vallen en langdurige hulp en/of zorg nodig hebben (formele sociale infrastructuur).

Kortom:

Doelstelling van ons sociale beleid is dat iedereen kan participeren in de samenleving, dat niemand buiten de boot hoeft te vallen en hulp voorhanden is voor degenen die dat nodig hebben.

Daarbij kan de overheid niet alles regelen, de verzorgingsstaat loopt tegen zijn grenzen aan en mensen dienen ook hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. De overheid komt pas in beeld wanneer de sociale infrastructuur geheel of gedeeltelijk ontbreekt of in kwalitatief opzicht niet toereikend is.

De provincie is niet in directe zin verantwoordelijk voor het realiseren van sociale samenhang en een sociale infrastructuur. Ons beleid en activiteiten richten zich op gemeenten en (bovenlokale) maatschappelijke organisaties, om zo, op indirecte wijze, een bijdrage te leveren aan sociale samenhang, goede betrekkingen en voorzieningen.

---

⁴ Indicator daarvoor is het draagvlak onder de bevolking voor het in stand houden van het stelsel van (zorg) voorzieningen voor mensen die hulp of opvang nodig hebben.

2.3.2. Specifieke aandachtspunten

2.3.2.1. Samen leven

Het lijkt alsof, in tijden van nood, als iemand zorg en/of ondersteuning nodig heeft eerder naar de overheid gekeken wordt dan vroeger. Door processen als individualisering, schaalvergroting, verzakelijking en verharding van de samenleving lijkt het minder vanzelfsprekend dat mensen voor elkaar zorgen en elkaar ondersteunen, het vroegere *naboerschap*. De sociale verbanden en netwerken: de burenhulp, het vrijwilligerswerk, het verenigingsleven die mensen binden, ook wel de *civil society* genoemd, staan onder druk.

Een sterke *civil society* betekent dat mensen in een buurt of wijk verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en voor elkaar. De kans dat iemand vereenzaamt of in een sociaal isolement terecht komt wordt kleiner. En er hoeft minder vaak en minder snel een beroep gedaan te worden op de voorzieningen die door de overheid in het leven zijn geroepen.

Een zwakke *civil society* betekent dat de druk op de voorzieningen groot wordt, dat wachtlijsten ontstaan en de zorg- en dienstverlening onbetaalbaar wordt.

Wij zien het als onze taak een sterke *civil society* te stimuleren. Dat kan door het ondersteunen van voorzieningen die bijdragen aan ontmoeting, ontplooiing en ontspanning zoals bibliotheken en sportverenigingen. Maar ook door het stimuleren van sociale netwerkvorming, bijvoorbeeld door middel van vrijwilligerswerk. Zoals gezegd niet in directe, maar in indirecte vorm.

2.3.2.2. Weer meedoen

Door de processen van vermaatschappelijking⁵ en extramuralisatie⁶ worden mensen in staat gesteld langer zelfstandig te blijven wonen en deel uit te maken van de samenleving. Sommige groepen mensen zoals ouderen, mensen met een beperking of ex-psychiatrische patiënten hebben bij het zelfstandig wonen en de deelname aan de samenleving extra hulp nodig. Deze hulp kan zijn: aanpassingen in en om het huis, het aanbieden van dagbesteding, woonbegeleiding, vrijetijdsbesteding en zorg aan huis. Wanneer deze voorzieningen of de samenhang ertussen ontbreken, kan het zijn dat mensen vereenzamen. Het is daarom belangrijk dat aanbieders van zorg- en welzijnsdiensten, gemeenten en woningcorporaties in de formulering van hun beleid rekening houden met die specifieke doelgroepen.

In een omgeving waarin mensen, ook met betrekking tot zorg- en welzijnsdiensten steeds meer keuzemogelijkheden krijgen en in staat worden geacht die keuze zelfstandig te maken, is het juist voor deze groepen van belang dat zij betrouwbare informatie en adviezen krijgen op basis waarvan zij een keuze kunnen maken die aansluit bij hun persoonlijke behoeften en wensen.

Ouderen, mensen met een beperking, ex-psychiatrische patiënten zullen, in de straat, buurt, wijk waar zij (gaan) wonen natuurlijk ook gebruik maken van alledaagse voorzieningen zoals winkels, de bibliotheek, het buurthuis. Het is belangrijk dat deze voorzieningen zowel letterlijk als figuurlijk toegankelijk, laagdrempelig en gastvrij zijn, met name voor deze doelgroepen.

Toegankelijkheid en laagdrempeligheid houden ook in dat processen van uitsluiting geen kans mogen krijgen. Een parallel kan hier worden gevonden met de integratie van mensen (met een ander land van herkomst) in de Nederlandse samenleving. Integratie is tweerichtingsverkeer. Ook voor allochtonen geldt dat zij bij het volwaardig deelnemen aan de samenleving hindernissen kunnen ervaren. Er moet worden ingezet op het zo goed mogelijk toerusten van deze groep om door werk en/of opleiding te kunnen participeren in de samenleving. Tegelijkertijd is van belang dat organisaties en instellingen die deel uitmaken

---

⁵ inbedden van zorg in het maatschappelijke leven, mensen laten deelnemen aan de maatschappij

⁶ waar mogelijk zorg thuis aanbieden in plaats van in een instelling

van de samenleving toegankelijk moeten zijn voor deze mensen en hun aanbod af moeten stemmen op de vraag van deze groep.

2.3.2.3. Buiten de boot

Door verschillende oorzaken kan het gebeuren dat mensen (tijdelijk) niet meer zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien en terug moeten vallen op het vangnet van de Wet Werk en Bijstand (sociale bijstand). Voor een beperkte categorie is het moeilijk of onmogelijk zichzelf zelfstandig te redden in de samenleving. Mensen die hoge schulden hebben opgebouwd en die hulp nodig hebben bij de sanering van hun schulden. Mensen die verslaafd zijn of psychiatrisch patiënt en aangewezen zijn op de verslavings- en/of psychiatrische zorg. Het gevaar bestaat dat mensen hun huis kwijt raken en dakloos worden. Daarmee valt de basis van het bestaan weg en vallen deze mensen buiten de boot.

Verschiedende hulpverleningsinstellingen en organisaties houden zich met de problematiek van dak- en thuislozen bezig. Veelal vanuit een eigen werkwijze en financieringsstroom. Soms wordt samengewerkt, maar dat is nog geen vanzelfsprekendheid. De aanpak is versnipperd en het ontbreekt aan samenhang, coördinatie en continuïteit binnen de keten van organisaties en instellingen. Gemeenten hebben vanuit hun functie als financier van (sommige) voorzieningen een regierol, maar vinden het niet altijd makkelijk daar invulling aan te geven. Vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel voor de meest kwetsbaren in de samenleving willen wij een constructieve bijdrage leveren aan de oplossing van deze problematiek.

2.3.2.4. Vraag en aanbod

De afgelopen jaren is de patiënt/consument een meer centrale rol in de beleidsvorming rond zorg en welzijn gaan spelen. Deze beleidsvorming vindt vooral op lokaal niveau plaats, de vraag, niet het aanbod, is sturend en van iedereen wordt verwacht dat zij deelnemen aan de samenleving.

Binnen het zorgdomein is de ontwikkeling in de richting van vraagsturing verder ontwikkeld – men kent patiëntengroepen en patiëntenparticipatie – dan in het welzijnsdomein: het betrekken van cliëntengroepen bij beleidsontwikkeling en uitvoering staat in het welzijnsdomein nog in het beginstadium.

Van een aantal groepen patiënten/consumenten in de samenleving komt de problematiek die zij hebben, de zorgvraag en/of de behoefte aan ondersteuning onvoldoende tot uiting. Enerzijds omdat het getalsmatig om een kleine groep gaat, anderzijds omdat zij niet of niet voldoende in staat zijn hun eigen behoeften te verwoorden of hun stem door te laten klinken in besluitvormende organen. De partijen die beslissen over het aanbod (zorg- en welzijnsaanbieders, gemeenten, woningcorporaties) houden niet vanzelfsprekend rekening met de behoeften van deze specifieke groepen bij het samenstellen van het aanbod en bij de opbouw van de leefomgeving in wijken en openbare voorzieningen. De positie van patiënten/consumenten is niet sterk en/of de eigen mogelijkheden zijn zodanig dat zij zelf onvoldoende in staat zijn deze behoeften te verwoorden en daar zelf voor op te komen in de daarvoor bestemde geledingen (verzekeraars, gemeenten, aanbieders). Zij krijgen vaak niet de ondersteuning die zij nodig hebben om volwaardig te participeren in de samenleving.

Gezien de vergrijzingstendens zal binnen de categorie ouderen een toenemende vraag naar zorg en welzijn ontstaan. Veel ouderen willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen in de omgeving van hun keuze met behoud van de kwaliteit van bestaan. Door de toename van het aantal ouderen groeit niet alleen de vraag naar adequate woonruimte maar ook de vraag naar aanvullende welzijns- en zorgdiensten. De individualiseringstendens leidt ertoe dat ook ouderen als doelgroep steeds pluriformer worden. De behoefte aan keuzevrijheid en autonomie neemt toe, evenals aan “op maat gesneden” zorg- en dienstverlening, waarbij hoge eisen worden gesteld aan flexibiliteit en kwaliteit.

3. Integraal, gebiedsgericht en interactief

3.1. Integraal beleid

3.1.1. Sociaal beleid in plaats van Zorg en Welzijn

Door eerder beschreven ontwikkelingen als vermaatschappelijking en extramuralisering wordt de combinatie van zorg en welzijn belangrijk. Deze combinatie maakt het mogelijk dat mensen zelfstandig kunnen wonen en deel uitmaken van de maatschappij. Om die reden is het ook belangrijk dat aanbieders van zorg- en welzijnsdiensten meer met elkaar samenwerken om zo een 'sluitende keten van dienstverlening' te realiseren. Binnen deze 'keten' zijn diensten op elkaar afgestemd, zijn de aanbieders 'partners' en worden mensen niet meer van het kastje naar de muur gestuurd.

Het formuleren van integraal beleid houdt niet op bij het combineren van de beleidsterreinen Zorg en Welzijn. De component sociaal beleid maakt ook deel uit van andere beleidsterreinen. Nut en noodzaak van een bredere aanpak en samenwerking onderkennen wij en pakken wij op. Het gaat daarbij om de beleidsterreinen:

- verkeer en vervoer
- ontgroening en vergrijzing
- leefbaarheid platteland
- Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid
- ruimtelijke ordening

3.1.2. Verkeer en vervoer

De sociale component binnen het provinciale verkeers- en vervoersbeleid heeft te maken met de bereikbaarheid van voorzieningen, maar ook met het waarborgen van de basismobiliteit van mensen. Wanneer mensen zelfstandig willen gaan of blijven wonen zijn deze twee punten van essentieel belang. Wij zullen aan de sociale dimensie in ons verkeers- en vervoersbeleid extra aandacht schenken. Dat betreft met name de mogelijkheden vanuit het collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV).

3.1.3. Ontgroening en vergrijzing

Bij de aanpak van de problematiek rond ontgroening en vergrijzing is de combinatie Wonen, Zorg en Welzijn van groot belang. Uitgangspunt is dat leefgebieden (wijken) ontstaan of worden gevormd waar mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen, volledig deel uit kunnen maken van het maatschappelijk leven en waar de hiervoor benodigde voorzieningen bereikbaar en toegankelijk zijn. Het programma Ontgroening en Vergrijzing is inmiddels in uitvoering genomen.

3.1.4. Leefbaarheid platteland

In het Collegewerkplan 2003-2007 hebben wij voor het landelijk gebied een leefbaarheids-offensief aangekondigd. Leefbaarheid is een sectoroverstijgend thema waar initiatieven op verschillende beleidsterreinen zoals welzijn, zorg, wonen, ruimtelijke ordening en herstructurering agrarische sector onderdeel van uit maken. De komende jaren willen wij vooral steun geven aan bottom-up projecten door, conform het besluit van Provinciale Staten, hiervoor een substantieel bedrag⁷ in te zetten.

Vanuit het sociaal beleid zal de leefbaarheid in het landelijk gebied vooral worden opgepakt in het kader van de thema's Kulturhusen en vrijwilligerswerk.

---

⁷ Het gaat om de inzet van 7,2 miljoen euro vanuit de MIG-gelden

3.1.5. Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid

De leefbaarheid in het stedelijk gebied is het hoofdonderwerp van het Gelders stedelijk ontwikkelingsbeleid (GSO). De inspanningen op de verschillende beleidsthema's vanuit het sociaal beleid worden getoetst aan het GSO-beleid en waar mogelijk worden samenwerkingsverbanden in het leven geroepen. Directe raakvlakken zijn er met de sociale beleidsthema's integratie, de Gelderse strijd tegen de dakloosheid en Kulturhusen.

3.1.6. Ruimtelijke Ordening

Ruimtelijk beleid heeft sociale gevolgen. Bij de planontwikkeling wordt soms onvoldoende rekening gehouden met sociale voorzieningen en de ruimte die daarvoor nodig is. Voorbeelden zijn: geen speelruimte voor kinderen, sportvoorzieningen op te grote afstand, het ontbreken van veilige routes enzovoort. Om daarin meer duidelijkheid te verschaffen hebben wij, samen met Spectrum een sociale checklist ontwikkeld. De checklist geeft aan wat de mogelijke bijdrage of behoefte van de sociale pijler kan zijn bij verschillende onderdelen van fysieke planvorming.

3.2. Gebiedsgericht werken

In 2002 heeft de Adviescommissie Simons in opdracht van het IPO een advies uitgebracht over de wijze waarop de provincies op regionaal niveau hun bijdrage kunnen leveren aan een sluitend en samenhangend sociaal beleid. Het betreft het rapport '*Nieuwe perspectieven voor provinciaal sociaal beleid*'. Daarin wordt aangegeven hoe de effectiviteit van het beleid van de provincies op sociaal terrein kan worden vergroot. Het rapport bevat verschillende aanbevelingen over de mogelijkheden van de provincies om op regionaal niveau een bijdrage te kunnen leveren aan een samenhangend sociaal beleid.

De commissie geeft aan dat het sociale beleid nog veel gebreken kent. Er zijn te veel groepen ontevreden over de prestaties van de collectieve voorzieningen. Er zijn te lange wachtlijsten. Er is te weinig sprake van onderlinge samenhang (een goede ketenbenadering). Er is verkokering in beleid en bestuur. Kortom, de collectieve voorzieningen zijn niet toegesneden op de kwaliteit en kwantiteit van de vraag. Er is sprake van een forse maatschappelijke uitval en de sociale samenhang binnen de samenleving wordt bedreigd, zowel in de steden als op het platteland.

Dit versterkt de noodzaak tot verbetering van de afstemming tussen de vraag van burgers, gemeenten en de (door de schaalvergroting vaak bovenlokale) instellingen. Provincies kunnen daarin een schakelende en integrerende rol spelen. Zij nemen reeds in toenemende mate de rol op zich van regisseur van regionale ontwikkelingen. De commissie pleit voor een integrale gebiedsgerichte manier van werken.

Wij zullen de adviezen van de commissie Simons hanteren om het regionale sociale beleid verder op maat te ontwikkelen. Door middel van het programma Regionaal Werken willen wij het regionale werken implementeren in de eigen werkwijze zodat het sociale beleid aan effect kan winnen en de sociale infrastructuur wordt versterkt en ook de samenhang met fysieke en economische mogelijkheden beter benut worden.

Door *Regionaal Werken* willen wij afstemming realiseren tussen gemeentelijk en provinciaal beleid en willen wij komen tot concrete uitvoeringsafspraken. De vraag van de gemeenten zal daarbij zwaarwegend zijn.

In het programma zal de afstemming plaats vinden tussen belangen en prioriteiten van gemeenten en regio's en de provinciale beleidsdoelen en instrumenten.

Met betrekking tot lokale en/of regionale problematiek kunnen de volgende scenario's worden onderscheiden:

1. de gemeente pakt de problematiek zelf aan;
2. de gemeente pakt de problematiek aan in samenwerking met andere gemeenten;
3. provincie pakt de bovenlokale sociale problematiek aan in samenwerking met gemeenten en of regio's.

3.3. Interactief beleid

De Commissie Simons reikt, in haar rapport, nieuwe, onderling samenhangende, instrumenten aan om invulling te geven aan de gebiedsgerichte manier van werken.

Op basis van de **Sociale Atlas** (de sociale rapportage) wordt inzicht verkregen in de knelpunten binnen een bepaalde regio. In het **regionale debat** worden deze knelpunten met de regio besproken en wordt gekeken waar, binnen de betreffende regio (met betrekking tot het sociale domein) de prioriteiten liggen. Deze prioriteiten komen terug in de **regionale sociale agenda**, waarin de problemen en de gezamenlijke aanpak worden geformuleerd, leidend tot concrete afspraken over de uitvoering.

De sociale agenda's moeten resulteren in:

- effectieve aanpak van de sociale problemen in de regio, leidend tot een verbeterde afstemming tussen (de vraag van) burgers, gemeenten en (bovenlokale) instellingen.
- versterking van het sociale domein;
- bundeling van kennis op regionaal niveau en gezamenlijke inzet daarvan;
- inbreng van regionale kennis in eigen en andere netwerken;
- integrale samenwerking binnen het sociale domein;
- georganiseerde afstemming met het fysieke en economische domein.

Wij zullen als instrument de beleidscyclus hanteren die de stappen onderscheidt van sociale rapportage, sociaal debat en sociale agenda. De provincie heeft in mei en juni 2004 haar sociale rapportage gepresenteerd met de titel: *Sociale atlas Gelderland 2004*.

In het programma Regionaal Werken zal de afstemming plaats vinden tussen belangen en prioriteiten van gemeenten en regio's en de provinciale beleidsdoelen en instrumenten.

Daartoe zal er langs verschillende sporen gewerkt worden:

- afstemming in het verzamelen van beleidsstuuringsinformatie met de regio;
- discussie over de inhoudelijke prioriteiten met de regio;
- het opstellen gezamenlijk regionale sociale agenda en daaruitvoortvloeiend;
- het ontwikkelen van een samenhangend instrumentarium in samenspraak met en gericht op de regio (actieplan, wie doet wat, afspraken over inzet subsidies, inzet overige instrumenten en eventueel ontwikkelen nieuw instrumentarium).

In het kader van het regionaal werken vragen wij ook inzet van de ondersteuningsinstellingen bij het realiseren van een effectieve aanpak van de sociale problemen en bundeling van kennis.

Voor de huidige manier van regionaal werken binnen de zorgnetwerken, de platforms regiovisie (ouderenzorg, gehandicaptenzorg en GGz) betekent dit, dat wij deze zullen vertalen naar de nieuwe werkwijze.

4. Beleidsaccenten

4.1. Inleiding

In een tijd waarin het economisch moeilijker gaat en de samenleving verhardt, worden mensen teruggeworpen op zichzelf. Mensen moeten meer hun eigen verantwoordelijkheid nemen en de verzorgingsstaat staat onder druk. Binnen deze ontwikkelingen spelen tendensen als de vergrijzing van de samenleving, de wens om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen en tegelijkertijd volwaardig te participeren in de samenleving.

Met betrekking tot de problematiek van het volwaardig participeren in de samenleving is onlangs een rapport verschenen van het Sociaal Cultureel Plan bureau over Sociale Uitsluiting. Sociale uitsluiting is in dit rapport gemeten als een tekort op drie dimensies:

- te weinig sociale participatie en/of sociale ondersteuning;
- een tekort op financieel en materieel gebied (materiële deprivatie);
- onvoldoende toegang tot aspecten van sociaal burgerschap zoals: onderwijs, huisvesting, zorg, maatschappelijke instanties, wonen en veiligheid.

Op grond van deze dimensies werd voor dit rapport een algemene index voor sociale uitsluiting ontwikkeld. Hoe meer sociaal uitgesloten men is, des te hoger de score op de index.

- Eén op de tien volwassen Nederlanders heeft te maken met één of meer vormen van sociale uitsluiting;
- Sociale uitsluiting hangt vooral samen met een slechte gezondheid en op de tweede plaats met een laag inkomen;
- Belangrijke risicogroepen zijn alleenstaande ouders, uitkeringsontvangers, mensen die werkloos zijn (geweest), niet-westerse allochtonen en mensen met een slechte beheersing van de Nederlandse taal;
- Een combinatie van risicofactoren leidt tot een hogere mate van sociale uitsluiting;
- Ouderen en vrouwen behoren als zodanig niet tot de risicogroepen.

Oplösungen voor de knelpunten die ontstaan binnen het sociale domein liggen veelal op het raakvlak tussen de sectoren wonen, zorg en welzijn. In dit hoofdstuk worden de activiteiten en rol van de provincie binnen het sociale domein beschreven.

De beschrijving vindt plaats aan de hand van de volgende hoofdlijnen:

Hoofdlijn:	
1. Met elkaar en voor elkaar	Zorgen dat er een sterke <i>civil society</i> ontstaat waarin mensen met elkaar leven, zich ontspannen en voor elkaar zorgen
2. Iedereen doet mee	Bevorderen dat ook de mensen die niet als vanzelfsprekend deel kunnen nemen aan het maatschappelijk leven en daar ondersteuning bij nodig hebben, meedoen in de samenleving
3. Niemand buiten de boot	Bestrijding van dak- en thuisloosheid
4. De combinatie van wonen, zorg en welzijn	In spelen op de gevolgen van de vergrijzing
5. Overige taken	Ambulancezorg en palliatieve zorg

4.2. Met elkaar en voor elkaar

Op de gebieden Zorg en Welzijn trekt de overheid zich terug en wijst mensen op hun eigen verantwoordelijkheid. Verantwoordelijkheid voor zichzelf, maar ook voor anderen in hun omgeving. Wij zien het als onze taak mensen te ondersteunen bij het nemen van die verantwoordelijkheid en de sociale infrastructuur, waar nodig, te verbeteren.

Door het ondersteunen van de verschillende voorzieningen die onderdeel uitmaken van de sociale infrastructuur willen wij de preventieve werking van de sociale infrastructuur in stand houden.

Om die reden spelen we een ondersteunende en stimulerende rol met betrekking tot het regionale beleid voor sport en bewegen. Wanneer het gaat om zorg en welzijn heeft het beleid voor sport en bewegen meerdere functies:

- sport wordt (veelal) beoefend in verenigingsverband, een plaats waar mensen elkaar ontmoeten, betrokken raken bij elkaar, sociale contacten aangaan;
- sport en bewegen bevorderen de gezondheid en kan sociale uitsluiting en de vraag naar zorg terugdringen.

De verkleuring en vergrijzing zal, binnen de sport, om activiteiten en/of beleid vragen die zijn toegespitst op specifieke doelgroepen. Daarnaast maakt de individualisering dat steeds meer sportactiviteiten buiten het verenigingsverband plaatsvinden (wandelen, fietsen, skaten). Daardoor neemt zowel de vraag naar openbare gelegenheden voor sport en bewegen (wandel- en fietspaden, skatebanen) als de vraag naar vrijwilligers bij sportverenigingen toe.

De toename van de vraag naar vrijwilligers en de afname van het aantal beschikbare vrijwilligers is een breder probleem binnen de provincie Gelderland. Dezelfde ontwikkeling valt waar te nemen bij de mantelzorg. Dit is voornamelijk het gevolg van de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen, een trend die de komende jaren door zal zetten. Vooral in het geval van mantelzorgers leidt dit tot problemen: zij kunnen overbelast raken en in het uiterste geval zelf patiënt worden.

Door stimuleren, belangen behartigen en het faciliteren van ondersteuningsstructuren willen wij het vrijwilligerswerk en de mantelzorg in Gelderland een nieuwe impuls geven en versterken.

Uitgebreide sportparken en andere voorzieningen en vrijwilligersnetwerken bevinden zich meestal in de steden en de grote plattelandskernen. Door het vertrek van de jongeren uit de kleine plattelandskernen staan veel voorzieningen en sociale verbanden onder druk. Vaak vertrekken winkels na verloop van tijd ook, verenigingen gaan fuseren en bedienen vanuit één plek meerdere kernen, de sociale verbanden veranderen.

De samenleving op het platteland en in de steden verandert sterk door o.a. individualisering en vergrijzing. Maar ook drastische veranderingen in de landbouw, opeenhoping van maatschappelijke problematiek en verwaarlozing van het publieke domein laten sporen na. Ontwikkelingen die burgers het gevoel geven dat hun omgeving minder leefbaar is. Daarbij treft de sluiting van voorzieningen hen pijnlijk. Postkantoor, buurtwinkel, huisarts, onderwijs, ouderenzorg, kinderopvang, bibliotheek, bankfiliaal, spreekuren van gemeenten zijn allemaal zaken die burgers nodig hebben en ze vormen de basis van een bloeiende sociale structuur.

Om de sociale vitaliteit van landelijke gebieden te ontwikkelen of stimuleren zijn verschillende mogelijkheden: dorpshuizen, Brede Scholen, Kulturhusen, of het regionaal organiseren van activiteiten kunnen een oplossing bieden. Over Kulturhusen hebben wij in het collegeprogramma het volgende opgenomen: om het voorzieningenniveau op het platteland en in stedelijke gebieden op peil te houden willen wij 25 á 30 Kulturhusen totstandbrengen.

Een Kulturhus is een gemeenschapshuis waarin voorzieningen gehuisvest zijn die aansluiten op de basisbehoeften van burgers. De naam 'Kulturhus' die in Nederland wordt gebruikt verwijst naar het ontstaan van deze voorzieningen in Scandinavië.

Een Kulturhus gaat uit van een gezamenlijk beheer en programmering van activiteiten. Dit in tegenstelling tot een dorps huis dat verschillende instellingen onder één dak huisvest, ieder met een eigen doelgroep en een eigen management en programmering.

In een Kulturhus profiteren organisaties en gebruikers van hun gezamenlijke kennis en accommodatie. Men voelt zich samen verantwoordelijk en formeel wordt dit georganiseerd in een gezamenlijk management en het bieden van een geïntegreerd aanbod voor de lokale gemeenschap⁸.

Als het gaat om het voorzieningenniveau wil de provincie Gelderland ook haar eigen verantwoordelijkheid nemen. De verantwoordelijkheid om publieke (overheids)informatie beschikbaar en bereikbaar te maken, waardoor het democratisch proces wordt gewaarborgd. Dat gebeurt via het Openbaar Bibliotheekwerk. Daarnaast is ook de bibliotheek een plaats van ontmoeting en van educatie, die ook mogelijkheden biedt voor aangrenzende gebieden als onderwijs, cultuur, zorg en welzijn.

4.3. Iedereen doet mee

Hierbij gaat het vooral om het zelfstandig maatschappelijk functioneren van groepen die daarbij beperkingen ondervinden en het bevorderen van volwaardig burgerschap.

Belangrijk is dat mensen deel uit kunnen maken van de samenleving. Actief kunnen zijn, ontspannen, werken. Kortom: **mee doen** aan activiteiten samen met anderen, waardoor mensen in beweging blijven en niet vereenzamen.

In Gelderland woonden per 1 januari 2003 in totaal bijna 267.067 mensen van allochtone herkomst (westers en niet-westers), 13.6% van de totale Gelderse bevolking (1.960.422). Het gaat dan volgens de definitie van het CBS om mensen waarvan tenminste een van de ouders in het buitenland is geboren. Ook in onze provincie verdichten zich deze percentages in de grotere steden, en dan met name in een aantal achterstandswijken.

Allochtonen verkeren in een achterstandssituatie ten opzichte van autochtonen:

- arbeidsparticipatie is lager dan bij autochtonen, vooral onder jongeren, vrouwen en nieuwkomers, door de economische teruggang staat de arbeidsparticipatie van allochtonen extra onder druk;
- onderwijsprestaties van allochtonen blijven achter bij die van autochtonen, hoge schooluitval, onderwijssegregatie;
- in de grote steden van Gelderland is een aantal wijken waar problemen spelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. In deze wijken staat de sociale cohesie onder druk, en zijn allochtonen oververtegenwoordigd;
- beeldvorming rondom allochtonen is negatief, communicatie lastig.

De provincie is geen hoofdrolspeler in het integratiebeleid, maar wil wel op een effectieve manier bijdragen aan de integratie van allochtonen, in aanvulling op de activiteiten van andere partijen. Het gaat daarbij ook om het vergroten van de bewustwording van de mondiale thematiek en het creëren van maatschappelijk draagvlak voor de problematiek rond vluchtelingen en asielzoekers.

Ook voor andere groepen geldt dat zij in sommige gevallen moeilijk aansluiting vinden in de maatschappij. Het gaat dan om mensen met beperkingen, ouderen, gehandicapten en ex-psychiatrisch patiënten.

Voor deze mensen geldt dat zij zo lang mogelijk zelfstandig willen (blijven) wonen in de omgeving van hun keuze met behoud van de kwaliteit van bestaan. De vraag naar adequate woonruimte, maar ook die naar aanvullende welzijnsdiensten en zorg neemt toe.

---

⁸ Het onderwerp Kulturhusen heeft een link met het programma Ontgorening en vergrijzing: in programalijn 6 daarvan staat dat de combinatie woonserviegebieden – Kulturhusen wordt gestimuleerd.

Ouderen als categorie wordt steeds pluriformer. De behoefte aan keuzevrijheid en autonomie neemt toe evenals “op maat” gesneden zorg- en dienstverlening, waarbij hoge eisen worden gesteld aan flexibiliteit en kwaliteit. Dit geldt ook voor mensen met een functiebeperking. Naast koopkrachtontwikkeling van de ouderen zullen ook ontwikkelingen op de arbeidsmarkt een belangrijke rol gaan spelen. Nieuwe technologieën winnen terrein, op het gebied van zelfzorg, thuiszorg, domotica (woonhuisautomatisering), telemedicine.

De rol van de provincie is om de specifieke doelgroepen te informeren over trends. Om ontwikkelingen te stimuleren, advies te geven en innovatieve initiatieven financieel te ondersteunen. Hiertoe zullen in de komende jaren verschillende relevante onderwerpen worden opgepakt en uitgewerkt zoals de 1 loketfunctie en dementie.

Van een aantal groepen patiënten/consumenten in de samenleving komt de problematiek die zij hebben, de zorgvraag en/of de behoefte aan ondersteuning onvoldoende tot uiting. Enerzijds omdat het getalsmatig om een kleine groep gaat, anderzijds omdat zij niet of niet voldoende in staat zijn hun eigen behoeften te verwoorden of hun stem door te laten klinken in besluitvormende organen. De partijen die beslissen over het aanbod (zorg- en welzijnsaanbieders, gemeenten, woningcorporaties) houden niet vanzelfsprekend rekening met de behoeften van deze specifieke groepen bij het samenstellen van het aanbod en bij de opbouw van de leefomgeving in wijken en openbare voorzieningen. De positie van patiënten/consumenten is niet sterk en/of de eigen mogelijkheden zijn zodanig dat zij zelf onvoldoende in staat zijn deze behoeften te verwoorden en daar zelf voor op te komen in de daarvoor bestemde geledingen (verzekeraars, gemeenten, aanbieders). Zij krijgen vaak niet de ondersteuning die zij nodig hebben om volwaardig te participeren in de samenleving. Bijkomende problematiek die daarbij naar voren kan komen is eenzaamheid en armoede.

Er valt steeds meer te kiezen. Zowel in de zorg (cure en care) als in de ondersteunende welzijnsdiensten zijn de laatste jaren meer verschillende producten ontwikkeld. Het maken van de goede keuze is er niet makkelijker op geworden. Om de eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van gezondheid en welzijn waar te maken is er informatie nodig, zowel over gezondheid als over waar de optimale zorg en/of diensten zijn te verkrijgen.

Daarnaast zijn er patiënten/consumenten die zelf niet of in beperkte mate in de gelegenheid zijn om zelf informatie te verwerven en keuzes te maken. Voor deze groepen zal, omdat wel verwacht wordt dat zij participeren, hulp ontwikkeld moeten worden bij de informatieverwerking. De provincie ontwikkelt daarom een patiënten/consumentenbeleid⁹ ter ondersteuning van de belangen van patiënten/consumenten zodanig dat zij langer zelfstandig kunnen wonen en zelf keuzes kunnen maken ten aanzien van zorg- en welzijnsondersteuning en bovendien mede agendazettend kunnen zijn.

Wij nemen een stimulerende en faciliterende houding aan om de positie van kwetsbare burgers te versterken; de provincie doet dat door haar partners in het veld (gemeenten, zorgpartijen, reguliere organisaties, ondersteuningsinstellingen) te committeren aan het betrekken van gebruikers bij ontwikkelingen en besluiten, door een provinciale belangenorganisatie te financieren en door haar eigen beleid daarvoor in te zetten.

De laatste tijd, tot slot, krijgt het thema huiselijk geweld steeds meer aandacht.

Langzamerhand wordt de aard en omvang van de problematiek van huiselijk geweld zichtbaar. Ook dit thema speelt een rol bij het bevorderen van zelfbeschikking en zelfstandig maatschappelijk functioneren.

---

⁹ *Bij allochtonen is de relatief slechte gezondheid een extra bezwarende factor die achterstandssituaties creëert. Bovendien blijkt dat zij vaak slecht op de hoogte zijn van de aanwezige voorzieningen. Hun positie zal de komende jaren expliciet aandacht krijgen binnen het patiënten/consumentenbeleid.*

Door de landelijke overheid is vastgesteld dat huiselijk geweld een maatschappelijk probleem is en niet, zoals voorheen wel werd gesteld, een privé-probleem. Zowel slachtoffers als daders verkeren vaak in een geïsoleerde positie hetgeen een adequate aanpak bemoeilijkt. Voorlichting en informatie helpen de omgeving om goed te signaleren en vergroten de kans op effectieve verwijzing. Het Ministerie van Justitie heeft gemeenten een regierol toegewezen: ondersteuningsinstellingen (met name Enzovoort) kunnen gemeenten helpen om deze regierol vorm te geven.

Met het oog op een effectieve aanpak van het probleem is bovenlokale samenwerking denkbaar, aangezien de hierbij betrokken instellingen vaak voor meerdere gemeenten werken.

4.4. Niemand buiten de boot

Ondanks de veelheid aan voorzieningen op het gebied van (geestelijke) zorg en welzijn, valt toch een aantal mensen buiten de boot. Het kan zijn dat zij de weg naar de voorzieningen niet weten of dat hun problematiek dermate complex is dat deze bij alle voorzieningen tot contra-indicaties¹⁰ leidt.

Door allerlei oorzaken kunnen deze mensen in de marge van de samenleving terecht komen, vaak zonder vaste woon- of verblijfplaats. De provincie Gelderland voelt zich verantwoordelijk voor deze, meest kwetsbare, groep in de samenleving. Als geen andere provincie heeft de provincie Gelderland ambities geformuleerd op het gebied van de opvang voor dak- en thuislozen. Onder de noemer van *De Gelderse strijd tegen dakloosheid* wordt een aantal deelprojecten uitgewerkt waarmee wij het aantal onvrijwillig daklozen aanzienlijk willen terugdringen wordt en de kwaliteit van leven zichtbaar willen verbeteren.

Onderdelen van de Gelderse strijd tegen dakloosheid zijn:

1. Aanvalsplan dakloosheid

dat moet leiden tot een effectieve strategie voor het verminderen van het aantal daklozen in de steden. Tot bovenstedelijk partnership en het delen van kennis. Dit wordt vormgegeven in samenwerking met GSO.

2. De keten verbeterd

het beter stroomlijnen van het totaalaanbod van samenwerking binnen de keten van in-, door- en uitstroom van daklozen. En partners die nog geen deel uitmaken van de keten, maar wel een belangrijke bijdrage kunnen leveren, bij het proces betrekken.

3. Zwerfjongeren

de zwerfjongerenproblematiek kent andere oorzaken en andere oplossingsmogelijkheden dan de problematiek van volwassen dak- en thuislozen. Om die reden is ervoor gekozen voor de zwerfjongeren een apart project op te zetten

4. Registratie en monitoring

hiermee kan worden voorzien in de behoefte om sturingsinformatie.

5. STEM

STEM staat voor Steunpunt Empowerment. Het project heeft tot doel om in de GSO-gemeenten voor, door en met daklozen activiteiten te organiseren en ondersteunen die een bijdrage leveren aan:

- Een positiever beeld over daklozen;
- Het vergroten van de betrokkenheid van daklozen bij beslissingen die hen raken;
- Empowerment van daklozen.

6. Dagbesteding

Het project heeft tot doel om in de GSO-steden, samen met de reguliere voorzieningen en de gemeenten, meer arbeidsmatige activiteiten voor daklozen te realiseren, die aansluiten bij de behoeften van daklozen zelf. Deze activiteiten zijn gericht op

¹⁰ Iemand die bijvoorbeeld verslaafd is en daarnaast ook psychiatrische problemen heeft, kan noch bij de verslavingszorg terecht (door de psychiatrische problematiek), noch bij de GGz (door de verslavingsproblematiek)

reactivering, rehabilitatie en reïntegratie. De daklozen zullen ook betrokken worden bij de ontwikkeling en eventueel uitvoering van deze activiteiten.

Provinciale staten hebben de ambitie verwoord om de komende statenperiode het aantal daklozen te reduceren tot nul. Dit politieke statement heeft zich vertaald in een opdracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland. Wij zullen ons uiterste best doen de ambitie van Provinciale Staten te verwezenlijken en het aantal onvrijwillig daklozen terug te brengen tot nul. Indien wij deze ambitie niet (volledig) halen, zal inzicht worden geboden in de oorzaken hiervoor.

Met betrekking tot het verbeteren van de keten is de provincie subsidiënt, verbindende factor tussen GSO-steden, facilitator en stimulator. Met betrekking tot deze problematiek speelt de provincie een belangrijke rol in het bewustwordingsproces en heeft derhalve ook een aanjaagfunctie.

4.5. De combinatie van wonen, zorg en welzijn

In 2025 is 25% van onze bevolking boven de 65 jaar. Nu is dat 14%. Deze verandering zal gevolgen hebben op vele terreinen, van de vraag naar hoeveelheid en aard van de woningen tot aan veranderingen in mobiliteitsgedrag of op de arbeidsmarkt. Vergrijzing is daarbij niet gebonden aan stedelijke gebieden of aan het platteland, maar zal in beide gebieden gevolgen hebben voor woningen, woonomgeving en voorzieningen. Het is aan gemeenten, corporaties, zorg- en welzijnsaanbieders en tal van andere partijen om creatief en snel te reageren op de vergrijzing. Wij willen hier via het programma Ontgroening en Vergrijzing een bijdrage aan leveren.

Hoofddoelstelling van het programma is: bevorderen dat mensen zodanig wonen dat ze, ook als ze ouder worden, zo goed mogelijk kunnen functioneren in de (vergrijzende) samenleving, waarbij wordt uitgegaan van hun woon-, welzijns- en zorgwensen en behoeften. Waar mogelijk in samenwerking met Europese partners. De vergrijzingstendens zal ook gevolgen hebben voor de behoefte aan veilige en comfortabele openbaar vervoersvoorzieningen voor ouderen en mensen met een beperking.

In ons collegeprogramma zijn de te bereiken resultaten als volgt geformuleerd:

“Wij pakken de gevolgen van Ontgroening en Vergrijzing in twee regio’s en 10 gemeenten in Gelderland integraal aan. Over vier jaar zijn er in tien Gelderse gemeenten woonservicegebieden. Verder functioneert er een kenniscentrum Ontgroening en Vergrijzing.”

De rol van de provincie bij ontgroening en vergrijzing is vooral een initiërende, faciliterende, stimulerende en ondersteunende rol. De uitvoering van projecten gericht op het aanpakken van de gevolgen van ontgroening en vergrijzing moet plaatsvinden op lokaal of (sub)regionaal niveau. Een regionale/gemeentelijke regierol is daarbij in onze visie essentieel. Door dit programma willen wij de betrokkenen bij ontgroening en vergrijzing stimuleren, faciliteren en ondersteunen bij het tot stand brengen van in hun ogen belangrijke projecten.

Programmalijnen (uitgewerkt in O&V)

- Gebiedsgerichte aanpak
- Deconcentratie en extramuralisering
- ICT en domotica
- Algemeen: kennis en innovatie
  - Stimuleren innovatie

- Bevorderen van kennisontwikkeling en –uitwisseling rond O&V
- Oplossen van uitvoeringsknelpunten bij projecten (belemmeringen als gevolg van wet- en regelgeving en procedures)
- Afstemmen met gebiedsgerichte provinciale programma's

Programmalijnen (uitgewerkt via regulier provinciaal beleid)

- Nieuwbouw en aanpassing woningvoorraad
- Preventiegerichte welzijnsactiviteiten
- Vernieuwing zorg aanbod
- Multifunctionele centra (link met Kulturhusen)
- Versterking rol consumentenorganisaties

Het programma Ontgroening en Vergrijzing is een integraal programma. Het valt gedeeltelijk binnen deze Meerjarenvisie Sociaal Beleid. Het programmaonderdeel 'Nieuwbouw en aanpassing woningvoorraad' valt onder de verantwoordelijkheid van het beleid op het gebied van huisvesting.

Onder het sociaal beleid vallen de onderdelen:

- preventiegerichte welzijnsactiviteiten
- vernieuwing zorgaanbod
- versterking rol consumentenorganisaties
- multifunctionele centra (voor zover het gaat om Kulturhusen).

4.6. Overige taken

Met betrekking tot de kwaliteit van zorgvoorzieningen vinden zowel Gedeputeerde als Provinciale Staten het van belang dat:

- er voldoende en gedifferentieerd aanbod is;
- de zorgvoorzieningen vrij en goed toegankelijk zijn
- er kwalitatief goede zorg wordt verleend

Waar deze punten in het gedrang zijn c.q. voor verbetering vatbaar zijn, worden selectief onderwerpen opgepakt. In dit kader wordt op dit moment aandacht besteed aan:

- ambulancezorg
- palliatieve zorg

Voor ambulancezorg heeft de provincie de wettelijke taak om een provinciaal spreidingsplan voor de ambulancstandplaatsen op te stellen alsmede het aantal beschikbare ambulance-auto's per standplaats te benoemen. De feitelijke financiering van de ambulancediensten is de verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraars. De provincie vindt het belangrijk dat de ambulance overal in Gelderland op tijd ter plekke is. Alle burgers in Gelderland moeten kunnen rekenen op een ambulance die binnen 15 minuten ter plekke is. De provincie zal daarvoor een nieuw spreidingsplan ontwikkelen dat voorziet in een betere spreiding en nieuwe standplaatsen. Ook zal de provincie in overleg gaan met de zorgverzekeraars en ambulancediensten om na te gaan op welke wijze het ambulance-aanbod verder geoptimaliseerd kan worden.

Palliatieve zorg is de zorg die geboden wordt aan mensen wanneer medisch gezien geen genezing meer mogelijk is. Het doel van deze zorg is in de laatste levensfase een zo hoog mogelijke kwaliteit van leven te bereiken. Naast het bestrijden van pijn en andere symptomen van de ziekte richt de palliatieve zorg zich ook op de bestrijding van psychologische en sociale problemen en op zingevingaspecten.

Palliatieve zorg wordt verleend in de thuissituatie, in het ziekenhuis en in verpleeg- en verzorgingshuizen. Daarnaast zijn er gespecialiseerde voorzieningen in de vorm van palliatieve units in verpleeg- en verzorgingshuizen en ziekenhuizen en zogenaamde

hospices en bijna-thuis-huizen. Om te komen tot een sluitend aanbod van de verschillende voorzieningen gezamenlijk is door de provincie in 2004 tezamen met de Gelderse voorzieningen een aanpak ontwikkeld om het aanbod verder aan te vullen. Dit plan zal in 2005 geïmplementeerd worden.

Hierboven zijn de belangrijkste beleidsaccenten beschreven, waar de provincie de komende jaren een bijdrage aan leven. In hoofdstuk 6 zijn deze accenten vertaald in resultaten die de provincie de komende jaren wil gaan behalen voor elk van deze thema's.

5. Instrumenten

5.1. Inleiding

In voorgaande hoofdstukken is beschreven wat en hoe de provincie wil bijdragen aan een leefbare samenleving. In de volgende hoofdstukken wordt weergegeven met welke inzet van menskracht en middelen de provincie haar bijdrage zal leveren.

In hoofdstuk 5 gaan we in op de vraag welk instrumentarium ons ter beschikking staat bij het uitvoeren van het sociaal beleid. In hoofdstuk 6 zullen we beschrijven hoe de beleidslijnen verder worden uitgewerkt in de komende vier jaar. Per beleidsthema worden doelen, subdoelen en beoogde resultaten aangegeven.

Hoe gaan we het beleid realiseren?

De volgende instrumenten staan ons ter beschikking bij de uitvoering van het beleid:

- inzet provinciale ondersteuningsorganisaties;
- subsidieregeling sociaal beleid;
- inzet formatie afdeling WZC;
- monitoring.

5.2. Ondersteuningsorganisaties

5.2.1. Gesubsidieerde instellingen

De beleidsthema's van de Meerjarenvisie Sociaal Beleid, die nog zullen toegespitst met behulp van regionaal werken, zullen worden opgepakt door ons in samenwerking met onze partners. Naast gemeenten en maatschappelijke organisaties zijn dat ook de door ons gesubsidieerde instellingen.

Conform artikel 4, tweede lid van de Welzijnswet 1994 behoort beleid inzake het steunfunctiewerk tot de verantwoordelijkheid van de provincies. Deze bepaling verplicht het provinciebestuur echter niet tot het verlenen van subsidie aan een of meer instellingen. Het besluit om instellingen subsidie te verlenen is een autonome keuze.

De ondersteuningsinstellingen houden zich, in algemene zin, bezig met ondersteuning van gemeenten en (lokale) instellingen. Via de ondersteuningsinstellingen richt de provincie zich op de gemeenten als financier/regisseur van het lokaal beleid en op de lokale aanbieders van zorg en welzijn.

Dit dient onderscheiden te worden van de belangenbehartiging voor de individuele en collectieve positie van de gebruikers van zorg en welzijn. Daarbij wordt uitgegaan van het zogeheten 'drie-partijen-model', waarin de rol van financiers, aanbieders en gebruikers van zorg en welzijn is onderscheiden.

Op het gebied van belangenbehartiging staat voor de provincie de Provinciale Patiënten en Consumentenorganisatie (PP/CF) centraal. De belangrijkste taak van de PP/CF naast de ondersteuning van haar eigen lidorganisaties (PP/CF heeft 400 lidorganisaties) en de voorlichting aan patiënten/consumenten, is de belangenbehartiging van patiënten/consumenten in het algemeen en op gemeentelijk en regionaal niveau.

Ook belangrijk zeker in het licht van het thema Ontgroening en Vergrijzing is de functie die de drie Samenwerkende Bonden voor Ouderen in Gelderland daar aanvullend op kunnen vervullen: naast voorlichting aan ouderen en het ondersteunen en adviseren van lokale ouderenorganisaties kunnen ook zij een belangrijke rol spelen, daar waar het gaat om de specifieke belangenbehartiging van ouderen. Zo kunnen beide organisaties aan provincie, gemeenten en voorzieningen gevraagd en ongevraagd advies verlenen over hoe in het beleid rekening gehouden kan worden met de belangen van patiënten, consumenten en ouderen.

In het kader van het sociaal beleid worden in 2005 de volgende instellingen gesubsidieerd:

Instelling	Subsidie 2005 (incl. loon- en prijscompensatie)
COS Gelderland	€ 165.932
Scouting Gelderland	€ 363.500
In-Spe ¹¹	€ 54.465
Spectrum ¹²	€ 2.567.384
Plattelandsjongeren Gelderland	€ 187.035
LAVA	€ 462.958
GOMA (Gelderse ondersteuningsinstellingen maatsch. act. werk)	€ 161.336
Promage (Protestants maatschappelijk activeringswerk Gld.)	€ 80.669
KCMA (Katholiek Centrum voor maatschappelijk activeringswerk)	€ 80.669
Humanitas	€ 80.669
Vrouwendocumentatiecentrum de Feeks ¹³	€ 54.610
Gelderse plattelandsvrouwenorganisatie	€ 97.780
Enzovoort	€ 422.335
Gelderse Sportfederatie ¹⁴	€ 606.998
Bibliotheek Arnhem (Wet. Steunfunctie)	€ 755.709
Biblioservice Gelderland ¹⁵	€ 5.953.933
Osmose	€ 1.926.541
GIDZ	€ 437.154
PPCF ¹⁶	€ 1.226.882
RPCF Noord	€ 58.243
RPCF Midden	€ 102.993
RPCF Zuid	€ 58.243
SBOG ¹⁷	€ 107.606
Telefonische hulpdienst	€ 556.482
Overige instellingen (geen budgetsubsidie)	
COC	€ 17.202
Euregio Mozercommissie	€ 42.138
Euregio Rijn-Waal	€ 42.138
Unie van Vrijwilligers Gelderland	€ 2.508
Totaal	€ 16.674.112

¹¹ In Spe krijgt daarnaast in 2005 €40.000,-- incidentele subsidie uit 't budget jeugdparticipatie.

¹² Inclusief Gelders Steunpunt Ouderenhuisvesting.

¹³ De Feeks krijgt daarnaast in 2005 €8.581,-- uit het onderdeel knelpunten ondersteuningsinstellingen subsidieregeling sociaal beleid.

¹⁴ De GSF krijgt daarnaast incidenteel in 2005 € 50.000,-- uit de gelden voor de Breedtesportimpuls en € 80.000,-- voor het WK jeugdvoetbal.

¹⁵ Bedrag is gewijzigd i.v.m. een subsidievermindering wegens beëindiging subsidie directievoering en financiële administratie. Het vrij te vallen bedrag wordt in 2005/6 bestemd voor compensatie van subsidievermindering aan gemeenten en vervolgens (2007 e.v.) voor innovatie bibliotheekwerk.

¹⁶ De PPCF krijgt daarnaast €437.000 incidentele subsidie uit het budget voor de kadernota zorg 2001 – 2004 (€282.000 + €155.00 voor opzetten regionale netwerkstructuren.)

¹⁷ SBOG krijgt daarnaast evenals in 2003/4 €134.000 uit het budget voor de kadernota zorg 2001/4

5.2.2. Aansturing gesubsidieerde instellingen

5.2.2.1. Doelstellingen

De aansturing van de gesubsidieerde instellingen zal in de eerste plaats gebeuren door middel van de onder de verschillende beleidsthema's geformuleerde doelstellingen en daarbij horende te behalen resultaten voor de beleidsperiode 2005–2008 (zie hoofdstuk 6).

In het kader van het regionaal werken zal ook inzet van de instellingen gevraagd worden bij het realiseren van een effectieve aanpak van de sociale problemen in de regio en bundeling van kennis op regionaal niveau en gezamenlijke inzet daarvan.

De beleidsthema's uit deze Meerjarenvisie sociaal beleid zullen worden geconcretiseerd via het regionaal werken.

Voor een aantal van de instellingen geldt dat zij inhoudelijk gedeeltelijk of geheel zullen worden aangestuurd vanuit het beleidskader jeugd.

Dat geldt gedeeltelijk voor:

- Spectrum;
- Osmose;
- GSF.

Dat geldt in zijn geheel voor de volgende instellingen:

- In-spe;
- LAVA;
- Plattelandsjongeren Gelderland;
- Scouting.

Vanaf 2006 willen wij deze instellingen opnemen in het uitvoeringsprogramma jeugd.

5.2.2.2. Onderhoud en vernieuwing

Wij verwachten van de gesubsidieerde instellingen dat zij producten leveren die passen binnen de doelstellingen die door ons zijn geformuleerd bij de verschillende beleidsthema's.

Daarbij realiseren wij ons dat een belangrijk deel van het reguliere aanbod van de ondersteuningsinstellingen producten betreft die betrekking hebben op onderhoud van de bestaande sociale infrastructuur (zoals begeleiding en ondersteuning, informatieverstrekking, deskundigheidsbevordering, onderzoek, netwerkvorming) en een ander deel op vernieuwing en ontwikkeling (zoals pilotprojecten, methodiekontwikkeling-, overdracht en implementatie, publicaties en debatten). Een juiste balans tussen onderhoud en vernieuwing is van essentieel belang en zal, afhankelijk van het werkterrein, per instelling verschillen.

Voor een aantal instellingen geldt dat hun kerntaak ligt in de reguliere werkzaamheden: het onderhoud van de bestaande sociale infrastructuur. Hun taken zijn niet of beperkt gericht op vernieuwing en ontwikkeling.

Daarom zullen wij deze instellingen op een minder beleidsintensieve wijze aansturen.

Het betreft hier:

- Telefonische Hulpdienst;
- de Feeks;
- Gelderse Plattelandsvrouwenorganisatie;
- Cos Gelderland;
- Euregio's;
- Unie van Vrijwilligers.

Alle door ons gesubsidieerde instellingen vallen onder de systematiek van de budgetfinanciering, met uitzondering van de instellingen die in het subsidieoverzicht zijn genoemd onder overige instellingen. Voor deze overige instellingen geldt dat zij een relatief klein

subsidiebedrag ontvangen dat wordt bepaald op basis van het exploitatietekort. Het gaat om de Provinciale Unie van Vrijwilligers, de Euregio's, en het COC.

De regelgeving voor budgetsubsidies staat beschreven in de Algemene subsidieverordening van de Provincie Gelderland (AsG 1998) en in de Verordening voor Welzijn, Zorg en Cultuur Gelderland 2005.

5.2.2.3. Flexibel budget

Wij willen de mogelijkheden onderzoeken om in de subsidiëring van met name de grotere ondersteunings-instellingen te gaan opereren met een flexibel budget. Dat zou bijvoorbeeld kunnen inhouden dat een gedeelte van het subsidiebudget van een instelling als flexibele ruimte wordt bestempeld. Wij willen hiermee nagaan of, voor een gedeelte van de activiteiten, andere wijzen van aansturing meer doelmatig kunnen zijn. Ook in andere provincies worden verschillende wijzen van aansturing beproefd.

Als we met flexibele ruimte gaan werken is het voorstelbaar dat we gaandeweg het jaar waarover wij subsidie hebben verleend aan de instellingen (voor de uitvoering van de activiteiten die in hun werkplan voor dat jaar zijn opgenomen), besluiten dat een actueel maatschappelijk probleem direct moet worden aangepakt.

Gesteld dat wij (maximaal) 20% van het budget van de gesubsidieerde instellingen tot flexibele ruimte bestempelen, dan zou dat op jaarbasis betekenen dat ons een budget van ongeveer €3.500.000 ter beschikking staat om heel direct en gericht aan te sturen.

Dit bedrag zetten we al dan niet uit via de structurele subsidie aan de instellingen. Afhankelijk van de te kiezen variant betekent dit eventueel dat er verschuivingen in het subsidievolume van de afzonderlijke instellingen zullen plaatsvinden.

Op langere termijn is het denkbaar dat uit dit budget niet alleen aan de door ons reeds gesubsidieerde instellingen subsidies kunnen worden verleend maar ook aan andere instellingen. Op de manier kunnen wij subsidie verstrekken aan de instelling die met het sterkste voorstel komt, ongeacht of die instelling al een (structurele) subsidie ontvangt.

Wij zullen eventuele wijzigingen in de sturingsystematiek geleidelijk en zorgvuldig, en in goed overleg met de betrokken instellingen, realiseren.

5.3. Subsidieregeling sociaal beleid

5.3.1. Subsidieregeling sociaal beleid

Voor de realisatie van beleidsdoelen uit het sociaal beleid staat ons de subsidieregeling sociaal beleid ter beschikking en een budget voor het verstrekken van rechtstreekse subsidies en of opdrachten voor het uitvoeren van provinciebrede taken aan anderen dan aan de reguliere ondersteuningsinstellingen. Hieronder wordt eerst ingegaan op de Subsidieregeling Sociaal Beleid.

In 2004 zijn vier subsidieregelingen op het gebied van welzijn en zorg samengevoegd tot de Subsidieregeling sociaal beleid 2004, waardoor een betere afstemming met de Algemene Wet Bestuursrecht en de Algemene subsidieverordening Gelderland 1998 wordt bereikt. Ook zijn de vier regelingen onderling beter op elkaar afgestemd. Met behulp van algemene bepalingen die voor alle vier de subsidieregelingen golden is een uniforme wijze van subsidiëring bereikt. Daarnaast zijn enkele juridisch-technische zaken geregeld.

In onderstaand overzicht staan de verschillende onderdelen (bestedingsrichtingen) genoemd die onder deze subsidieregeling vallen met de beschikbare budgetten in 2004. Het is mogelijk dat de komende jaren een andere invulling gegeven wordt aan de verdeling van de middelen.

Subsidieregeling sociaal beleid	Beschikbaar budget in 2004 (inclusief loon- en prijsindex)		
	Structureel	Incidenteel	Totaal
Bevordering maatschappelijke participatie	€ 573.312,--		€ 573.312,--
Afstemming jeugdzorg – jeugdbeleid	€ 512.956,--		€ 512.956,--
Projecten ontwikkeling en vernieuwing lokaal sociaal beleid	€ 318.188,--		€ 318.188,--
Eenmalige actuele ontwikkeling en vernieuwing lokaal sociaal beleid	€ 16.788,--		€ 16.788,--
Knelpunten ondersteuningsinstellingen	€ 50.940,--		€ 50.940,--
Projecten en eenmalige activiteiten zorg	€ 756.953,--		€ 756.953,--
Bevordering regionale samenhang onderwijs	€ 140.169,--		€ 140.169,--
Incidentele subsidies sociaal beleid	€ 20.686,--		€ 20.686,--
Totaal	€ 2.389.992		€ 2.389.992

5.3.2. Regionale budgetten

Wij zijn voornemens om de budgetten die beschikbaar zijn voor de subsidieregeling Sociaal Beleid duidelijker te koppelen aan het regionaal werken (zoals beschreven in hoofdstuk 3.3). Dit zal ertoe leiden dat per regio een bepaald budget beschikbaar komt voor de aanpak van sociale problemen die naar voren komen bij het opstellen van de sociale agenda. In het Voorstel implementatie regionaal werken voor het sociale domein in Gelderland, dat wij op 7 juni 2004 hebben vastgesteld hebben wij de volgende passage daarover opgenomen: “De nieuwe aanpak zou kunnen betekenen dat de Subsidieregeling sociaal beleid vanaf 1 januari 2006 wordt omgebouwd en het totale budget (€2,4 miljoen) in zeven deelbudgetten verdeeld wordt en aan de regio's wordt toegerekend, zodra zij hun regionale meerjaren ontwikkelingsplan bij de provincie indienen. In de overgangsperiode, 2005, worden voorlopig de bestaande subsidieregelingen ingezet met daarbij voor de twee pilotregio's een afzonderlijk budget.”

5.3.3. Subsidieregeling sociaal beleid in relatie tot maatschappelijke participatie en sociaal isolement

De onderdelen of bestedingsrichtingen van de subsidieregeling sociaal beleid kennen een ordening naar thema's die zijn ontleend aan de oude Meerjarenvisie Provinciaal Welzijnsbeleid Erbij houden erbij halen, 2001–2004 en de Kadernota Zorg, Zorgen voor Morgen 2001–2004. In de periode van 2005–2008 zullen wij, waar nodig, de bestedingsrichtingen van de subsidieregeling sociaal beleid beter afstemmen op de hoofdlijnen en beleidsthema's uit het sociaal beleid, en ombouwen tot instrument ten behoeve van het regionaal werken.

In aanvulling op de beschreven hoofdlijnen en thema's in de voorgaande hoofdstukken, geldt voor de bestedingsrichtingen uit de Subsidieregeling sociaal beleid en voor onderdeel Bevordering Maatschappelijke Participatie in het bijzonder het volgende:

Gelderland heeft 170.000 inwoners (6%) die leven in een meer of minder ernstige vorm van sociaal isolement. Dat blijkt uit recent (maart 2004) onderzoek van Spectrum in de Gelderse regio's. In aansluiting daarop schetst een recent landelijk onderzoek (Hortulanus c.s. 2003) een gevarieerd beeld van de achtergronden, oorzaken en gevolgen van sociaal isolement, en van het belang van sociale netwerken. Eenzaamheid komt voor in alle lagen van de

bevolking, al zijn er factoren die een versterkend effect hebben, zoals dakloosheid, werkloosheid of ouderdom. Sociaal isolement is schadelijk voor het realiseren van maatschappelijk gewenste factoren in het sociale domein zoals zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en sociale samenhang. Sociaal isolement is ook vertaalbaar in directe maatschappelijke kosten op het terrein van zorg en welzijn. Kenmerkend voor dit probleem is dat het moeilijk in beleid te vangen is. Vanwege het individuele, diffuse en verborgen karakter van sociaal isolement. Gezien de maatschappelijke kosten is overheidsbetrokkenheid op alle niveaus echter wel geboden. In eerste instantie is de aanpak van dit probleem een zaak van de gemeenten.

Voor de provincie is een rol weggelegd om in aanvulling op de rol van de gemeenten, te weten:

- signaleren;
- agenderen en aanjagen;
- samenwerking te stimuleren;
- met de gemeenten en regio's een afgestemde en gelijke benadering van de problematiek te ontwikkelen;
- best practices te (doen) ontwikkelen;
- en de beleidsinspanningen en resultaten die door provincie en gemeenten geboekt worden te monitoren.

Het bevorderen van maatschappelijke participatie is een beleidsopgave die verweven is met veel van de beleidsthema's uit deze Meerjarenvisie. Het is een aspect dat bij nagenoeg iedere paragraaf aan de orde komt.

Wij kiezen ervoor dit onderwerp niet als een afzonderlijk beleidsthema op te nemen in hoofdstuk 6 gezien de grote verwevenheid met de rest van het beleid. Als algemeen aandachtspunt zal het bij nagenoeg iedere activiteit aan de orde kunnen komen. Dit vindt zijn financiële vertaling door de inzet van het onderdeel bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP) van de subsidieregeling Sociaal Beleid Gelderland 2004.

Incidenteel zal een subsidieaanvraag niet passen in de indelingen van de Meerjarenvisie Sociaal Beleid. In die gevallen zal de aanvraag beleidsmatig getoetst worden aan de hierboven weergegeven rol van de provincie.

5.3.4. Provinciaal budget voor de ontwikkeling Sociale Speerpunten

Voorwaarde voor het kunnen uitvoeren van de ambities zoals deze zijn gesteld in deze meerjarenvisie en zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6 is dat ook de provincie zelf voldoende beschikbare middelen en capaciteit kan inzetten.

Voor de komende beleidsperiode zijn we bij de te behalen resultaten uitgegaan van de reeds beschikbare capaciteit en middelen. Het kan zijn dat daar in de komende beleidsperiode nog een bezuiniging overheen komt. Dit is in 2004 en 2005 een punt van bespreking tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en een bezuiniging is derhalve niet meegenomen in de beschikbare capaciteit en middelen.

Feitelijk beschikbare middelen voor de uitvoering van dit beleidskader zijn:

16 fte in beleidscapaciteit en een bedrag van 4,6 miljoen aan programmatisch budget. Hiervan is jaarlijks een bedrag van 2,4 miljoen beschikbaar voor subsidies voor derden op basis van de subsidie-regeling sociaal beleid. Een bedrag van afgerond 2,2 miljoen zal gereserveerd blijven om in de komende jaren in te zetten voor speciale projecten, vallend binnen de hoofdlijnen van het sociaal beleid, waar de provincie in een bepaald jaar provinciebrede aandacht aan wil c.q. moet geven. De inzet van deze middelen zal jaarlijks opnieuw worden vastgesteld door ons en zal mede afhankelijk zijn van het tempo van verschillende maatschappelijke ontwikkelingen en de politieke prioriteiten zoals zij door Provinciale Staten zijn of nog worden aangegeven.

5.4. Formatie-overzicht

Onderstaand een indicatief overzicht van de beleidscapaciteit die beschikbaar is voor de uitvoering van de Meerjarenvisie Sociaal Beleid.

In de begroting zal de definitieve capaciteitsraming worden opgenomen.

Dit capaciteitsoverzicht komt niet overeen met het capaciteitsoverzicht in de begroting, omdat in het onderstaande overzicht uitsluitend de beleidscapaciteit is opgenomen en niet de capaciteit voor de ondersteunende activiteiten zoals management, secretariaat, financiën en de inzet van administratieve en juridische kennis.

Hoofdpijnen sociaal beleid	Formatie (indicatief)
Met elkaar en voor elkaar	3.3 fte
Iedereen doet mee	2.7 fte
Niemand buiten de boot	3.0 fte
Ontgroening en vergrijzing	3 fte
Overig (waaronder ambulancevervoer)	2.5 fte
Subtotaal:	14.5 fte
o Subsidieregeling sociaal beleid (beleidsmatige toetsing en uitvoering)	1.5 fte
o Aansturing gesubsidieerde instellingen	
Totaal	16 fte

5.5. Monitoring

De monitoring van de uitvoering van de meerjarenvisie en de behaalde resultaten gebeurt op drie manieren:

Door middel van:

- jaarverslag;
- jaarverslagen gesubsidieerde instellingen;
- 5 centrale beleidsthema's waarop extra intensief wordt gemonitord
  - Kulturhusen
  - Bibliotheekvernieuwing
  - Gelderse strijd tegen de dakloosheid
  - Ontgroening en vergrijzing
  - Ambulancezorg

5.5.1. Jaarverslag

Volgens de nieuwe subsidieverordening voor welzijn, zorg en cultuur Gelderland 2005 die op 1 januari 2005 ingaat stellen Gedeputeerde Staten na afloop van ieder jaar waarop het beleidskader betrekking heeft een jaarverslag vast omtrent de uitvoering van het beleidskader.

Daarin is opgenomen:

- een beschrijving van het gevoerde beleid in het voorgaande jaar in relatie tot de voornemens uit het beleidskader;
- de conclusies voor het in de toekomst te voeren beleid.

Het jaarverslag wordt vastgesteld op 1 oktober van het jaar volgend op het jaar waarop het verslag betrekking heeft en wordt er kennisname aan PS gezonden.

5.5.2. Jaarverslagen gesubsidieerde instellingen

De gesubsidieerde instellingen leggen verantwoording af door middel van jaarlijkse verslaglegging (inhoudelijk en financieel). In het inhoudelijk jaarverslag wordt duidelijk gemaakt of de doelstellingen voor het betreffende jaar, die zijn vastgelegd in de productbegroting van de instelling zijn gerealiseerd. De productbegroting wordt opgesteld aan de hand van de hoofdlijnen en beleidsthema's uit de Meerjarenvisie Sociaal Beleid. Opvallende zaken uit de jaarverslagen van de instellingen worden vermeld in het Jaarverslag omtrent de uitvoering van de Meerjarenvisie.

5.5.3. Vijf centrale thema's

In het kader van de monitoring willen wij verder voorstellen de volgende 5 beleidsthema's centraal te stellen in de monitoring:

1. Kulturhusen
2. Bibliotheekvernieuwing
3. Gelderse strijd tegen de dakloosheid
4. Ambulancezorg
5. Wonen zorg en welzijn: Ontgroening en vergrijzing (onderdelen vallend onder sociaal beleid)

Het feit dat deze 5 thema's tot centrale thema's voor de monitoring zijn benoemd betekent overigens niet dat de andere thema's niet gemonitord worden, alleen dat deze thema's extra intensief gemonitord worden.

Voor deze thema's zal de monitoring verder worden uitgewerkt zodat precies duidelijk wordt:

- a. Wat er gemonitord gaat worden
- b. Hoe die monitoring te werk zal gaan.

Ad a) Vragen die daarbij aan de orde komen zijn:

- Te behalen doelstelling
- Beoogd(e) prestatie/resultaat van beleid
- Meeteenheid voor behaald resultaat
- Prestaties van de betrokken partijen resp. actoren

Ad b) Vragen die daarbij aan de orde komen zijn:

- Hoe krijgen we de beschikking over de gewenste gegevens?
- Wie is er verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van de gegevens?
- Waar moeten deze gegevens worden bewaard/beheerd?
- Wat is de **vorm** waarin dit gebeurt?
- Wie is verantwoordelijk voor de voortgang, de volledigheid, juistheid actualiteit (kwaliteit) van een eventuele bewerking/verwerking?
- Welke rapportages gaan er verschijnen en wanneer?
- Wie is verantwoordelijk voor de voortgang, volledigheid, juistheid (kwaliteit) van de (uit te brengen) rapportages?

Aan de hand van de genoemde 5 centrale thema's brengen wij in kaart of het gevoerde beleid heeft geleid tot de gewenste resultaten. In het jaarverslag over de uitvoering van de Meerjarenvisie zal, aan de hand van de ontwikkelde monitoringsystematiek, steeds worden ingegaan op de stand van zaken op deze 5 centrale thema's.

6. Uitwerking beleidslijnen sociaal beleid

Hoofdpijn sociaal beleid	Thema	Onderdelen
1. Met elkaar en voor elkaar		
	Bibliotheekwerk	
	Sport	Breedtesport, Onderwijs, Gezondheid, Sport en ruimte
	Mantelzorg en vrijwilligerswerk	mantelzorg, vrijwilligerswerk, telefonische hulpdienst, MA-werk
	Kulturhusen * (ontgroening en vergrijzing)	
2. Iedereen doet mee		
	Integratie	
	Mondiale vorming	
	Weer meedoen	Vrijtijdsbesteding
		24 uurszorg * (ontgroening en vergrijzing)
		1 loket * (ontgroening en vergrijzing)
		Gemaksdiensten * (ontgroening en vergrijzing)
		Bewegen en ontmoeten * (ontgroening en vergrijzing)
		Dementie * (ontgroening en vergrijzing)
	Zorgvragersbeleid	Versterking positie en belangenbehartiging * (ontgroening en vergrijzing)
		Informatievoorziening
	Huiselijk geweld	
	Arbeid en scholing	
3. Niemand buiten de boot		
	Gelderse strijd tegen de dakloosheid	Aanvalsplan dak- en thuislozen
		Monitoring
		Ketenverbetering
		Zwerfjongeren
		Versterking positie daklozen
4. Ontgroening en vergrijzing	zie uitvoeringsprogramma	zie * voor directe samenhang met regulier beleid
5. Overig		
	Ambulancezorg	
	Verkeer en vervoer	
	Palliatieve zorg	

6.1. Met elkaar en voor elkaar

6.1.1. Openbaar bibliotheekwerk

Doelstelling: ervoor zorgen dat informatie (waaronder informatie van de overheid) vrij toegankelijk is, en het gebruik stimuleren van verschillende media om informatie te krijgen. Daartoe de samenwerking met onderwijs en voorzieningen op terrein van cultuur en welzijn intensiveren.							
Subdoelen	Beleidsprestaties /beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afd.
Stimuleren totstandkomen basisbibliotheken	maximaal 20 basisbibliotheken	lokale openbare bibliotheken, gemeentebesturen	meer efficiency, verbetering kwaliteit dienstverlening	1-1-2007	jaarlijks via Biblioservice	jaarlijks in rapportage naar Rijk	
Bevorderen van samenwerking tussen basisbibliotheken	platform van basisbibliotheken fungeert als vertegenwoordiger van de Gelderse bibliotheeksector	basisbibliotheken, platform Samenwerkende Bibliotheken Gelderland SGB, Biblioservice Gelderland BSG	krachtige aansturing van de sector, bundeling innovatieve mogelijkheden	continu	jaarlijks	einde periode	
Inhoudelijke verdieping en verbreding van de activiteiten van de bibliotheeksector	alle basisbibliotheken werken samen met andere sectoren zoals onderwijs, cultuur en welzijn; BSG biedt daarin ondersteuning	BSG, platform SGB, basisbibliotheken, andere ondersteuningsinstellingen	verbreding en verdieping kwaliteit dienstverlening	continu	jaarlijks	einde periode	cultuur en zorg
Bevorderen van een ondersteuningsstructuur die aansluit op de behoeften van de basisbibliotheken.	BSG wordt door basisbibliotheken gezien als kwalitatief goede en betrouwbare ondersteuningsinstelling; taken afstemming en leenverkeer worden toebedeeld binnen sector	Biblioservice Gelderland en Bibliotheek Arnhem (wetenschappelijke steunfunctie / platform SGB	ondersteuningsaanbod aansluitend op de vraag en innovatief aanbod	continu	jaarlijks		
Blijvende aandacht van gemeenten voor bibliotheekbeleid	gemeenten positioneren het bibliotheekwerk in hun cultuur-, onderwijs- en welzijnsbeleid	gemeenten, basisbibliotheken, VNG-afdeling Gelderland	bibliotheken voeren werkzaamheden uit op basis van overheidsbeleid	continu	jaarlijks	einde periode	

6.1.2. Sport

Doelstelling: tot stand brengen van een zodanig ondersteuningsaanbod voor de sport dat participatie en kwaliteit van sport- en bewegingsactiviteiten (waaronder ook wordt verstaan betrokkenheid bij deze activiteiten) op lokaal niveau worden instandgehouden dan wel verbeterd.					
Subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren	Fasering	Monito- ring	Relatie andere afdelingen
Sportparticipatie Stimuleren en bieden van ondersteuning aan sport- en bewegingsactiviteiten voor specifieke groepen die in de sportparticipatie achterblijven.	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (oplevering eind 2004).		2008		Programma's Jeugd, Ontgroening & Vergrijzing en Burger in de Samenleving
Sport en Vrijwilligers Het vergroten van het vrijwilligerspotentieel en het versterken van het vrijwilligersbestand binnen de sportinfrastructuur.	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (oplevering eind 2004).		2008		
Breedtesportimpuls voor gemeenten Het stimuleren en ondersteunen van Gelderse gemeenten enerzijds bij het ontwikkelen en indienen van aanvragen breedtesportimpuls en anderzijds bij de uitvoering van de hieruit voortvloeiende lokale breedtesportprojecten.	In 2004 heeft min. 80% van de gemeenten een <u>aanvraag</u> ingediend. Einddoel in 2007: 85% van de Geld. gemeenten heeft een aanvraag ingediend. De GSF biedt jaarlijks bij min. 80% van de gemeenten met een gehonoreerde aanvraag ondersteuning bij de <u>uitvoering</u> van lokale breedtesportprojecten. Einddoel 2008: GSF is bij min. 49 Geld. gemeenten (80% van 61) betrokken bij de uitvoering.	Gemeenten, sociaal cultureel werk, jeugdbeleid en lokaal gezondheidsbeleid	<u>2005-2006</u> 85% gemeenten aanvraag ingediend (eindresultaat). Bij min. 40 gemeenten wordt ondersteuning geboden bij uitvoering (min. 80% van gehonoreerde aanvragen). <u>2007-2008</u> bij min. 46 gemeenten wordt ondersteuning geboden bij uitvoering (min. 80% van gehonoreerde aanvragen).	Landelijke NISB-monitor	
Op weg naar de top Ondersteuning van Gelderse sporttalenten bij hun maatschappelijke en sportieve ontwikkeling.	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (eind 2004).		2008		

Doelstelling: tot stand brengen van een zodanig ondersteuningsaanbod voor de sport dat participatie en kwaliteit van sport- en bewegingsactiviteiten (waaronder ook wordt verstaan betrokkenheid bij deze activiteiten) op lokaal niveau worden instandgehouden dan wel verbeterd.					
Subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren	Fasering	Monito- ring	Relatie andere afdelingen
Sportinfrastructuur Gelderland Stimuleren van provinciebreed dekkend netwerk van lokale en/of regionale sportservicepunten (front offices) waarbij de Gelderse Sport Federatie als backoffice functioneert.	In 2008 is er in 6 Gelderse regio's dekkend netwerk van min. 8 regionale sportservicepunten gerealiseerd, zo mogelijk deel uitmakend van algemeen vrijwilligerssteunpunt. De GSF functioneert hierbij als back-office.	- Algemeen vrijwilligerswerk - Bibliotheekwerk - ICT, - Kulturhusen - Samenwerking met Spectrum en Biblioservice.	<u>2005/2006</u> : 1 lokaal sportservicepunt omgebouwd naar regionaal sportservicepunt. 2 regionale sportservicepunten gerealiseerd. <u>2007/2008</u> : 2 regionale sportservicepunten gerealiseerd.	Landelijke NISB-monitor	Programma Burger in de Samenleving (vrijwilligerswerk), Bibliotheekwerk (Casa Nova)
Onderwijs in relatie tot Buurt en Sport Versterken en verbeteren van samenwerking tussen onderwijs, sport, buurt.	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (eind 2004).		2008		
Door sport en bewegen gezond Ondersteunen van gemeenten bij het realiseren van integraal gemeentelijk beleid op het terrein van sport, bewegen en gezondheid, dat wil zeggen het tegengaan van lichamelijke inactiviteit en het stimuleren van een actieve leefstijl van mensen.			2008		
Beweeg- en speelruimte voor de jeugd Meer ruimte en mogelijkheden, activiteiten en deskundigheidsbevordering voor bewegen, spelen en sporten creëren in de directe leefomgeving van de jeugd.	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (eind 2004).		2008		
Sportaccommodaties goed gespreid en bereikbaar Bijdragen aan de samenwerking t.b.v. de realisatie van bijzondere (bovenlokale/regionale) sportaccommodaties	Nog nader te concretiseren en uit te werken in 'Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen' (eind 2004).		2008		

6.1.3. Kulturhusen

Doelstelling: bijdragen aan de sociale vitaliteit van kleine kernen en stadswijken door middel van de realisatie van Kulturhusen							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
vergroten van de bekendheid van het Gelderse Kulturhusconcept	bij alle gemeenten is het concept bekend; bij de ontwikkeling van een Kulturhus-initiatief gebruikt minstens 80% dit concept als uitgangspunt	Projectbureau Kulturhus, Gedeputeerde, gemeenten, programmabureaus	meer draagvlak voor en inzicht over concept bij gemeenten	2004-2007	voortgangsrapportages	jaarlijkse evaluatie	O&V
stimuleren initiatieven Kulturhusen	25 á 30 aanvragen door gemeenten	gemeenten, Projectbureau Kulturhus, programmabureaus	het voorzieningenniveau is toegenomen door realisering 25 á 30 Kulturhusen	2004-2008	subsidiebeschikkingen, voortgangsrapportages	jaarlijkse evaluatie	O&V
regionale spreiding; spreiding stad-platteland	evenwichtige spreiding van initiatieven over de regio's; initiatieven in tenminste twee steden	gemeenten, Projectbureau Kulturhus, programmabureaus	door spreiding bredere bekendheid met concept	2004-2008	subsidiebeschikkingen, voortgangsrapportages	jaarlijkse evaluatie	O&V
versterking woonservicegebieden	in tenminste 5 woonservicegebieden wordt een Kulturhus gevestigd	gemeenten, Projectbureau Kulturhus, programmabureaus project ontgroening en vergrijzing	verbetering van kwaliteit voorzieningenniveau in woonservice-gebieden	2004-2008	voortgangsrapportages	jaarlijkse evaluatie	O&V

6.1.4. Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Doelstelling: Versterken en vernieuwen van de ondersteuningsstructuur van mantelzorg in Gelderland en in samenhang daarmee ondersteunen en instandhouden van het vrijwilligerswerk en de vrijwilligerswerkinfrastructuur							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fase -ring	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Sterkere belangenbehartiging	<ul style="list-style-type: none"> - Provinciale visie op belangenbehartiging mantelzorgers is gerealiseerd. - Visie is succesvol geïmplementeerd - Uitgewerkt actieprogramma 2005-2008 - Bieden van expertadvies aan onder andere gemeenten via de PP/CF - Diverse materialen, producten en diensten zijn ontwikkeld. - Evaluatie effecten projectlijn "Versterken belangenbehartiging" 	<ul style="list-style-type: none"> - PP/CF, - Steunpunten mantelzorg - Vrijwillige (thuis)hulp (VIT) - Gemeenten - Overige provinciale ondersteuningsorganisaties - De LOT 	<ul style="list-style-type: none"> - Sterkere positie van de mantelzorger in Gelderland - Aandacht voor de belangen van mantelzorgers bij politici, beleidsmakers en andere betrokkenen. - Mantelzorgers een stem geven in bepaalde (beleids)trajecten. 	2005 - 2008	<ul style="list-style-type: none"> - Minimaal 2 keer per jaar een voortgangsgesprek. - Periodiek overleg - Evaluatie 2007 	Elk jaar een tussenevaluatie en na afloop project (2007) een eindevaluatie	WZC O&V GSO
Grotere bekendheid van fenomeen mantelzorg en problematiek van de mantelzorgers	<ul style="list-style-type: none"> - Vervolg op Succesvol georganiseerde maand van de mantelzorger (20 september – 28 oktober) - Informatievoorziening richting gemeenten - opnemen belang mantelzorgers in GSO-plannen - Samenwerking tussen verschillende actoren (zie ook volgende kolom). 	<ul style="list-style-type: none"> - PP/CF, - LOT, - Spectrum, - Osmose, - Steunpunten mantelzorg, - Enzovoort, - Vrijwillige (thuis)hulp (VIT) - Gemeenten 	<ul style="list-style-type: none"> - Mantelzorg op politieke agenda gemeenten - Bekendheid van fenomeen mantelzorg bij Gelderse burgers - Beter ondersteuningaanbod mantelzorgers - Betere afstemming tussen gemeenten over mantelzorgondersteuning - Rekening houden met belangen mantelzorgers bij ontwikkelen beleid WMO. 	2004 - 2007	<ul style="list-style-type: none"> - Participatie in werkgroep - GSO-plannen - Terugkoppeling uit de regioteams 	<ul style="list-style-type: none"> - GSO-plannen 2005 - Begin 2007 eindevaluatie 	WZC O&V GSO
Sterkere	- verlenen van subsidies	- Spectrum	- Ontlasting mantelzorgers	2005	- Minimaal 2	Elk jaar	WZC,

ondersteuning-structuur	<ul style="list-style-type: none"> - (waar mogelijk) koppeling steunpunten met vrijwilligerscentrale - kwaliteitsslag per regio - Inventarisatie ondersteuning mantelzorgers Gelderland (2005) - Bedrijfsmatig goed functionerende ondersteunings-structuur. - Evaluatie effecten projectlijn "Kwaliteitsslag ondersteunings-structuur" 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten - VIT - Provinciale ondersteuningsorganisaties - Zorgkantoren - Steunpunten mantelzorg - X-zorg (belangenvereniging steunpunten) 	(door voldoende ondersteuning) <ul style="list-style-type: none"> - Betere afstemming en samenhang tussen (boven) lokale steunpunten - Voldoende, gedifferentieerd en kwalitatief goed aanbod van bijvoorbeeld respijtzorg 	- 2006	<ul style="list-style-type: none"> keer per jaar een voortgangsgesprek. - Inzet van subsidie-middelen - Periodiek overleg 	een tussenevaluatie en na afloop project (2006) een eindevaluatie	GSO, SG, O&V
-------------------------	--	---	--	--------	--	---	--------------

Onderdelen/subdoelen	Beleidsprestaties/beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fase-ring	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Onderhouden vrijwilligers-werk en vrijwilligers-infrastructuur in Gelderland	<p>In tenminste 10 Gelderse gemeenten is ondersteuning geboden bij de implementatie van nieuwe methodieken voor vrijwilligerswerk, specifiek gericht op jongeren, ouderen en allochtonen.</p> <p>In tenminste 3 regio's is ondersteuning geboden bij de implementatie van (boven)lokale steunpunten vrijwilligerswerk, zo mogelijk in relatie met steunpunten mantelzorg.</p> <p>Er zijn tenminste 2 pilotprojecten ontwikkeld, die concrete oplossingen bieden voor geconstateerde knelpunten m.b.t. de vernieuwing van de infrastructuur (o.m. vrijwilligers-informatiepunten (Casa Nova II)).</p>	<p>Gelderse gemeenten;</p> <p>Lokale vrijwilligersorganisaties, vrijwilligerssteunpunten en steunpunten mantelzorg;</p> <p>Vereniging van Mantelzorgers (LOT);</p> <p>Sterk in Vrijwilligerswerk (Spectrum, Scouting, GSF, Biblioservice);</p> <p>Andere ondersteuningsorganisaties Welzijn, Zorg en Cultuur.</p>	<p>Meer bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk.</p> <p>Meer jongeren, ouderen en allochtonen betrokken bij het vrijwilligerswerk.</p> <p>Betere afstemming en samenhang tussen (boven) lokale steunpunten en vrijwilligersinformatiepunten.</p>	2005 - 2008	<p>Periodiek overleg instellingen.</p> <p>Tussenrapportages.</p>	Eindevaluatie.	WZC (Mantel/Zorg, Bibliotheekwerk, Sport, Cultuur)

Ontwikkelen en implementeren van maatschappelijke stages in Gelderland	In 2005 / 2006 zijn in Gelderland tenminste 5 voorbeeldprojecten maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs gerealiseerd. In 2008 biedt tenminste 25% van alle Gelderse scholen voortgezet onderwijs de mogelijkheid voor maatschappelijke stages.	Stuurgroep 'Sterk in Vrijwilligerswerk' (Spectrum, Scouting, GSF); Christelijk Pedagogisch Studiecentrum (CPS); Instituut vrijwillige inzet (CIVIQ); Gelderse scholen voortgezet onderwijs; Gelderse vrijwilligers-centrales.	Bredere kennismaking en grotere betrokkenheid van jongeren bij de samenleving. Jongeren raken vertrouwd met het doen van vrijwilligerswerk. Vrijwilligersorganisaties krijgen nieuwe impuls door grotere aanwas van jongere vrijwilligers.	Pilotproject 2005 / 2006 Implementatiefase 2006/2008	In principe jaarlijks: 2005 nulmeting 2006 tussentijdse meting 2007 tussentijdse meting 2008 eindmeting	2006 evaluatie pilotproject 2008 eindevaluatie	WZC (Mantel/Zorg, Bibliotheekwerk, Sport, Cultuur)
Bijdragen aan een goed functionerende telefonische hulpdienst (vrijwilligersorganisatie)	24 uur per dag mogelijkheid aanbieden om een gesprek te voeren	Zorg- en hulpverleningsinstaties waarnaar wordt doorverwezen, of die zelf als ze gesloten zijn doorverwijzen naar de THD.	Op jaarbasis worden er gemiddeld 21.000 hulp-gesprekken gevoerd.	2005 - 2008	jaarlijkse rapportage		
Activeren van vrijwilligers om zich bezig te houden met maatschappelijke problemen (Maatschappelijk activeringswerk vanuit levensbeschouwelijke kaders)	- een samenhangend en onderling afgestemd provinciaal MA-ondersteuningsaanbod - jaarlijks worden 2200 vrijwilligers ondersteund die zich inzetten voor een 35 tal projecten waarmee ca. 4000 mensen worden bereikt;	Levensbeschouwelijke netwerken, (humanistisch, katholiek, islam en protestants), gemeenten, Gelders Troef, zorginstellingen, zorgaanbieders	-meer vrijwilligers die zich inzetten voor mensen in knelsituaties; -minder uitsluiting en meer betrokkenheid van groepen bij de maatschappij; - geactiveerde netwerken die sociale integratie bevorderen - versterking van de zelforganisatie van risicogroepen	2005 – 2008	Jaarlijks d.m.v. jaar-plan, jaar-verslag en voortgangs-rapportages van GOMA, Humanitas, KCMA.en Promage)	Meerjarenvisie op basis van evaluatief en toekomst gericht onderzoek over een planperiode van min. 4 jr.	

6.2. Iedereen doet mee

6.2.1. Integratie

Doelstelling: op een effectieve manier bijdragen aan de integratie van allochtonen in aanvulling op de activiteiten van andere betrokken partijen						
subdoel	Beoogde prestaties:	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring/ evaluatie	Andere afdeling
Integratie (algemeen)	<p>1. GSO - Thema integratie vormt een onderdeel van GSO-II-contract - Uitvoering van projecten die de integratie stimuleren binnen GSO-steden</p> <p>2. Gerichte inzet steunfuncties - Verbeterde aansturing Osmose, inzet Osmose in de 8 GSO-steden - Verbeterde probleemsigalering - Inzet van andere steunfuncties op integratie thema</p> <p>3. Interne afstemming Thema Integratie verder uitgewerkt binnen: - beleid aansluiting arbeidsmarkt – onderwijs - beleid bestrijding schooluitval - sportbeleid - vrijwilligers- en mantelzorgbeleid - thema leefbaarheid en veiligheid binnen GSO-beleid - interculturalisatie jeugdzorg</p>	<p>GSO-steden: - GSO-wethouders - GSO-kennisplatform</p> <p>Steunfuncties: Osmose, Spectrum, Enzovoort (e.a.)</p>	<p>- Meer aandacht op bestuurlijk niveau voor thema, leidend tot verbetering kwaliteit integratiebeleid</p> <p>- Bevorderen van integratie allochtonen, in aanvulling op de activiteiten van andere betrokken partijen</p> <p>- Betere aansluiting van beleid provincie op de diversiteit van de Gelderse bevolking</p>	2005 2006 2007 2008	<p>GSO-monitor GSO-voortgangsrappor- tages</p> <p>Jaarlijks d.m.v. jaarplan, jaarver-slag en voortgangs- rapportages Osmose en door jaarverslagen instellingen.</p>	GSO

Doelstelling: op een effectieve manier bijdragen aan de integratie van allochtonen in aanvulling op de activiteiten van andere betrokken partijen						
subdoel	Beoogde prestaties:	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring/ evaluatie	Andere afdeling
Arbeid	- Kennisuitwisseling en debat d.m.v. expertmeeting - Bovenlokaal project bevordering arbeidsparticipatie (nader uit te werken)	GSO-steden, steunfuncties, maatschappelijke organisaties op gebied van arbeid (nader uit te werken), zelforganisaties.	- bevorderen arbeidsparticipatie jongeren, vrouwen en nieuwkomers.	2005 - 2008	Integratiemonitor (Osmose) Projectverantwoording	GSO
Onderwijs	- Kennisuitwisseling en debat d.m.v. expertmeeting - Bovenlokaal project onderwijs en segregatie (nader uit te werken)	GSO-steden, steunfuncties, onderwijsinstellingen, zelforganisaties.	- bestrijding schooluitval VMBO - bestrijding problematiek witte / zwarte scholen	2005 – 2008	Integratiemonitor (Osmose) Projectverantwoording	GSO
Leefbaarheid / veiligheid	Explicitering van integratiethematiek binnen GSO-expertmeetings leefbare / veilige wijken	GSO-steden, steunfuncties, maatschappelijke organisaties op gebied van leefbaarheid / veiligheid (nader uit te werken), zelforganisaties.	- bevordering leefbaarheid en veiligheid in achterstandwijken - tegengaan van segregatie op de woningmarkt	2005 – 2008	Integratiemonitor (Osmose) Projectverantwoording	GSO, Stedelijk Gebied
Beeldvorming / communicatie	- Kennisuitwisseling en debat - Bovenlokaal project beeldvorming en communicatie (nader uit te werken)	GSO-steden, steunfuncties, maatschappelijke organisaties op gebied van beeldvorming, (nader uit te werken), zelforganisaties.	- interculturalisatie zorg - betrekken doelgroep bij beleid - <u>emancipatie allochtone vrouwen.</u>	2005 - 2008	Integratiemonitor (Osmose) Projectverantwoording	GSO

6.2.2. Mondiale bewustwording

Doelstelling: vergroten van de bewustwording van de mondiale thematiek en het creëren van maatschappelijk draagvlak voor de problematiek rond migratie, vluchtelingen en asielzoekers						
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fase- ring	Monitoring / Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Mondiale bewustwording	<p>Jongeren bereiken en informeren via het stimuleren en faciliteren van mondiale vorming (door COS)</p> <p>Begeleiding en advies van Gelderse gemeenten en organisaties (door COS)</p> <p>Informatie en advies aan Gelderse burgers via helpdesk en adviesfunctie (door COS)</p> <p>Versterken van de kracht van kleinschalige initiatieven en samenwerking d.m.v. inventarisatie, probleemverkenning, bundeling van krachten, afstemming van initiatieven (door COS)</p> <p>Algemene publieksvoorlichting: Gelderse burgers worden bereikt d.m.v. voorlichting en informatie nieuwsbrief, website, media (door COS)</p>	COS Gelderland, Novib, scholen, burgers, div. organisaties, gemeenten, enz.	<p>Gelderse jongeren zijn zich meer bewust van mondiale verhoudingen</p> <p>Stimuleren mondiale bewustwording bij gemeenten en organisaties</p> <p>De Gelderse burger is zich meer bewust van mondiale verhoudingen</p> <p>Bevorderen doelmatigheid en effectiviteit van lokale initiatieven</p> <p>Meer gemeenten en organisaties stimuleren mondiale bewustwording</p>	2005 t/m 2008	Via rapportage en verantwoording COS COS zelf: steekproeven, overleg, quick scans, enquêtes	Communi- catie

6.2.3. Weer Meedoen

Doelstelling: bevorderen van participatie aan de samenleving van mensen die belemmeringen ondervinden bij het zelfstandig maatschappelijk functioneren							
Onderdelen / subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Vrijtijdsbesteding van mensen met een handicap	Opzetten van tenminste 3 bovenlokale netwerken voor vrijetijdsbesteding van mensen met een handicap, waardoor aanbod van vrijetijdsbesteding wordt verbeterd en belemmeringen worden weggenomen. De provincie faciliteert deze netwerken middels de inzet van ondersteuningsinstellingen en via projectsubsidies	Primair: gemeenten. Zij hebben een centrale verantwoordelijkheid in het creëren van voorwaarden van sociale integratie van mensen met een handicap. Verder: ondersteuningsinstellingen, MEE's, RADAR, lokale partijen op het terrein van welzijn sport en cultuur	Beter aanbod vrije tijdsbesteding (sport) voor mensen met een handicap, samen met mensen zonder handicap	2005	dmv subsidieverantwoording	- evaluatierapport na afronding van de projecten	
Stimuleren van voorzieningen die mensen in staat stellen zelfstandig te wonen en te participeren aan de samenleving	Thema's hier zijn: 1. 24-uurszorg 2. eenloketfunctie 3. bewegen en ontmoeten 4. gemaksdiensten 5. dementie	Gemeenten, maatschappelijke organisaties, zorgvragers / consumenten.	1. 24-uurs zorg: Mensen met een zorgvraag kunnen zoveel mogelijk zelfstandig wonen 2. Eenloket: samenhangende informatie- en adviesfunctie voor ouderen, mensen met een handicap en GGZ-patienten	Inventarisatie 2005			I.s.m. programma Ontgroening en Vergrijzing

	<p>Voor al deze thema's geldt: in 2005 moet geïnventariseerd worden wat de vraag is, wat lopende initiatieven zijn en welke rol de provincie kan spelen. Per thema zal een plan van aanpak worden opgesteld.</p> <p>Deze werkdocumenten zullen de basis vormen voor beleid en uitvoering.</p>		<p>3. Bewegen en ontmoeten: Opvangvoorzieningen in de wijk voor recreatie, beweging, opvang en verzorging, lotgenoten contact en respijtzorg.</p> <p>4. Gemakdiensten: toegankelijke dienstverlening voor in en rond het huis.</p> <p>5. Dementie: samenhangend lokaal beleid voor mensen met dementie, totstandkoming kleinschalige woonvormen.</p>				
--	---	--	--	--	--	--	--

6.2.4. Zorgvragersbeleid

6.2.4.1. Versterking positie en belangenbehartiging

Doelstelling: versterken positie kwetsbare burgers en verduidelijken zorg- en ondersteuningsvragen							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Instrument	Beoogde effecten	Fasering	Evaluati e	Andere afdelingen
Sterke positie van zorgvragers op lokaal en (sub-) regionaal niveau	goed geoutilleerde regionale patiënten /consumenten-organisatie, die ondersteuning biedt aan lokale en (sub-) regionaal georganiseerde patiënten/consumenten organisaties	PPCF	Inzet van de PPCF en instrumenten als IKG (klachtenmeldpunt), cliëntenpanels, vraag- en behoeftenonderzoeken, versnellingskamer	Zorgvragers hebben in besluitvormingsprocedures op lokaal en (sub-) regionaal niveau een positie en zijn mede agendabepalend. Er wordt inclusief beleid gevoerd op lokaal en bovenlokaal niveau. Dat wil zeggen dat rekening gehouden wordt met de belangen/behoefte van zorgvragers bij de inrichting van maatschappelijke levensterreinen.	- 2005-2006 Ontwikkeling en opzet van lokale en (sub-) regionale ondersteuning van zorgvragersorganisaties - 2006-2007 Experimenteren met lokale en (sub-) regionale ondersteuning van zorgvragersorganisaties in een nader te bepalen aantal regio's - 2008 e.v. Implementeren van lokale en (sub-) regionale ondersteuning provinciebreed Doorlopend	4-jarige evaluatie	Programma's: - Regionaal Werken - Ontgroening & Vergrijzing - Jeugdzorg Stedelijk Gebied Verkeer en Vervoer

Doelstelling: versterken positie kwetsbare burgers en verduidelijken zorg- en ondersteuningsvragen							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Instrument	Beoogde effecten	Fasering	Evaluati e	Andere afdelingen
Betrekken van kwetsbare burgers in de (sociale) beleidsvorming	In subsidiebeleid van provincie worden kwetsbare burgers expliciet betrokken	Gemeenten Verzekeraars Aanbieders	De provincie stimuleert partners in het veld kwetsbare burgers expliciet te betrekken in de beleidsvorming	Inzicht in zorgvragen zodat aanbod erop afgestemd kan worden	Doorlopend		
Inzicht in zorg- en ondersteuningsvragen	Regionale rapportage met betrekking tot zorg- en ondersteuningsvragen zodat vraag in beeld is	PPCF (IKG, Lidorganisaties) MEE Gemeenten	facilitering inhoudelijke ondersteuning (PPCF)	Inzicht in zorgvragen zodat aanbod erop afgestemd kan worden	Doorlopend	4-jarige evaluatie	
Ondersteuning van kwetsbare burgers bij zorgvraagverduidelijking en informatieverwerving	Stimuleren en faciliteren van instrumenten/ methodieken die ondersteunend zijn voor zorgvraagverduidelijking en informatieverwerving	Aanbieders Gemeenten MEE PPCF	faciliteren	Participatie en verbetering keuzevermogen van kwetsbare burgers	Doorlopend	4 jarige evaluatie	

6.2.4.2. Informatievoorziening

Doelstelling: bevorderen vraaggerichtheid door totstandkoming van een goede, toegankelijke informatievoorziening voor zorgvragers							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Instrument	Beoogde effecten	Fasering	Evaluatie	Andere afdelingen
Een dekkend netwerk van toegankelijke informatievoorziening in Gelderland	In 2008 een Gelders informatiesysteem dat lokale regionale en landelijke gegevens bevat en voor iedereen toegankelijk is	Gemeenten, MEE's, SWO's, Ontwikkelaars van sociale atlas en kaarten. 1 ^e en 2 ^e lijnsvoorzieningen	Subsidieregelingen (ICT, BMP) GIDZ PPCF	De Gelderse burger heeft toegang tot het zorgaanbod van cure en care in zijn of haar omgeving	In 2005 starten met twee proefregio's In 2006 twee regio's erbij In 2007 laatste drie regio's	4-jarige beleidsevaluatie	Programma's: - Regionaal Werken - Ontgroening & Vergrijzing - Jeugd
Systeem van ondersteuning bij informatieverwerving en keuzes maken	Burgers kunnen een beroep doen op de ondersteuning bij het verwerven van informatie en bij het maken van keuzes	Gemeenten, MEE's	Stimuleren	De Gelderse kwetsbare burger heeft toegang tot het zorgaanbod van cure en care in zijn of haar omgeving			

6.2.5. Huiselijk geweld

Doelstelling: een sluitende aanpak realiseren bij de bestrijding van huiselijk geweld						
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring / Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Ondersteunen van gemeenten bij de opstelling van beleid (door aanbod ondersteuningsinstellingen, met name Enzovoort)	ondersteuningsinstellingen hebben een aanbod voor gemeenten die beleid ontwikkelen op het terrein van huiselijk geweld en vormgeven aan hun regierol	provincie, gemeenten, politie, uitvoerende instellingen, Enzovoort en event. andere ondersteuningsinstellingen (GOMA, Osmose)	sluitende aanpak bij bestrijding huiselijk geweld; minder gevallen van huiselijk geweld (regie ligt bij de gemeenten)	2005 t/m 2008	overleg met ondersteuningsinstellingen	Jeugdzorg, Kabinet CdK
Toeziens op verbinding BJZ (AMK) bij lokale/regionale netwerken huiselijk geweld	inzicht in vragen van gemeenten en andere instanties aan AMK's en BJZ en adequaat antwoord hierop	provincie, BJZ (AMK) en andere betrokken instellingen	sluitende aanpak	2005 t/m 2008	overleg met ondersteuningsinstellingen	Jeugdzorg

6.2.6. Arbeid en scholing

Doelstelling: verbetering van de toeleiding naar en de deelname aan de arbeidsmarkt						
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fase- ring	Monitoring / Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Regionaal werken	Arbeid en scholing inbrengen als thema bij het regionaal werken/beleid van de provincie	Gemeenten <i>Regio's</i> <i>Onderwijs</i> <i>Marktsector</i>	- Arbeid en scholing wordt als onderwerp verder uitgewerkt via de regionale sociale agenda's (methode Simons), afhankelijk van vraag vanuit regio. - EZ ¹⁸ heeft de regio's (rpa's) uitgenodigd om op basis van RAMING met actieprogramma's te komen om de arbeidsmarkt- problematiek aan te pakken vanuit economische optiek. - Communicatie en afstemming tussen deze twee processen dient plaats te vinden en kan versterkend werken.	2005- 2008	Regionale sociale agenda's	EZ
				2005 – 2006/8		EZ

¹⁸ CWI – Centrum voor Werk en Inkomen
 EZ – afdeling REW - Economische Zaken
 EUP – afdeling REW – Europese Programma's
 GSO – Grote Steden Ontwikkelingsbeleid
 HRM – Human Resources Management
 LCOJ - Landelijk Centrum Onderwijs en Jeugdzorg
 PWE – Provinciale WerkgelegenheidsEnquete
 PEV – Provinciale Economische Verkenningen
 RAMING – Regionale ArbeidsMarktINformatie Gelderland
 RMC – Regionaal Meld en Coördinatie punt Voortijdig Schoolverlaters
 ROC – Reginaal Opleidingen Centrum
 RPA – Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid
 SOPAG – Sociale Partners Gelderland

<p>Regionaal arbeidsmarktbeleid met bijzondere aandacht voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voortijdig schoolverlaten - Jeugdwerkloosheid - Kwalificatie-eisen voor toetreders en zittenden (HRM-beleid) - Ontgr. & Vergrijzing - Participatie m.n. specifieke groepen 	<p><i>Arbeidsmarkt:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Transparantie bevorderen (data van CWI/PWE/PEV) - Arbeidsmarkt toekomstgericht - benaderen(RAMING) - Regionale samenwerking stimuleren w.o. totstandkoming duale trajecten en HRM-beleid <p>Stimuleren van inzet Europese subsidies bij regionaal arbeidsmarktbeleid</p>	<p>-CWI-Oost-NL -SOPAG en -RPA's / Regio's bestaande uit diverse regionale samenstellingen uit onderwijs, overheden en bedrijfsleven en intermediaire instellingen</p> <p>Gemeenten, Regio's/ RPA's (regionale arbeidsmarktbeleid), CWI, ROC's (regionaal opleidingscentrum)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Inzicht in toekomstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt - Basis voor regionaal overleg - Aansluiting op de arbeidsmarkt verbeteren door signaleren/wegnemen knelpunten - Basis voor regionale acties ook voor specifieke groepen - Grotere participatie jongeren aan duale trajecten en realisatie HRM-beleid <p>Inzet van RAMING II bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> o regionaal arbeidsmarktbeleid o uitvoeren lokaal beleid vanuit de Wet Werk en Bijstand o beroepskeuzevoorlichting scholen en bij reïntegratie ter voorkoming van slechte aansluiting tussen onderwijs-arbeidsmarkt, 'groenpluk' en onvoldoende kwalificatie 	<p>2005-2008</p>	<ul style="list-style-type: none"> - CWI-rapportage, PWE en PEV - RAMING <p><u>omtrent resultaat en verloop</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionale sociale agenda's - Regionale actieprogramma's en rapportages <p>Bij subsidierelatie d.m.v. periodieke rapportages</p>	<p>EZ EUP</p>
<p>G.S.O.</p>	<p>Afspraken met G.S.O.steden over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "bewaking van de toegang tot de arbeidsmarkt" m.n. gericht op 'voortijdig schoolverlaten' en 'jeugdwerkloosheid' - regionale samenwerking op de arbeidsmarkt 	<p>G.S.O.-steden Regio's</p>	<p>Elke G.S.O.stad ontwikkelt een integraal regionaal arbeidsmarktbeleid waarbij m.n activiteiten gericht op het kwalificeren van jongeren. (ter voorkoming van een te laag geschoolde beroepsbevolking)</p>	<p>2005-2008</p>	<ul style="list-style-type: none"> - G.S.O. stadscontracten - GSO-monitor 	<p>G.S.O EZ</p>

Schooluitval en onderwijs-participatie (uitgewerkt in het provinciaal jeugdbeleid, zie beleidskader jeugd en provinciaal uitvoeringsprogramma jeugd 2005)	- Ondersteuning van de RMC-regio's en GSO-steden bij uitwerking van projecten gericht op voortijdig schoolverlaten en stimuleren van projecten lerend werken (met speciale aandacht voor technisch beroepsonderwijs)	Spectrum, RMC-coördinatoren	Een inventarisatie en een advies c.q. plan van aanpak voor implementatie van de integrale ketenaanpak voor voortijdig schoolverlaters van 17-23 jaar voor 3 RMC-regio's in Gelderland.	2005-2006	Sociale atlas, RAMINGII, voortgangsrapportage jeugd Bij subsidierelatie periodieke rapportages	G.S.O, EZ
	- Een provinciale analyse, uitgewerkt per regio, van de kwantiteit en kwaliteit van de onderwijszorgstructuur i.c. zorg-advies-teams voor (middelbaar) beroepsonderwijs.	ROC, LCOJ, Spectrum, Bureau jeugdzorg	Aandachtspunten bij Bureaus Jeugdzorg in de samenwerking met ROC's en gemeenten, leidend tot een doelmatige inzet van Bureaus Jeugdzorg voor 16/17-jarigen.	2005-2006		
Integratie allochtonen bevorderen door arbeid en onderwijs	zie daarvoor 6.2.1	zie daarvoor 6.2.1	zie daarvoor 6.2.1			

6.3. Niemand buiten de boot

6.3.1. De Gelderse Strijd tegen Dakloosheid

Doelstelling: het aantal onvrijwillig dak- en thuislozen terugbrengen tot nul.

6.3.1.1. Aanvalsplan Dakloosheid

Doelstelling: het betrekken van alle relevante partijen bij het verbeteren van de samenwerking binnen de keten van opvang voor dak- en thuislozen							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Analysefase & Creatiefase mbv doorbraakmethodiek	Startnotitie Op basis van de inzichten en uit- gangspunten van de startnotitie samen met de gemeenten en andere relevante partijen formuleren van knelpunten en oplossingsrichtingen	Gemeenten, GGz- instellingen, instellingen voor maatschappelijke opvang, verslavings-zorg, woningbouw-corporaties, zorgkan-toren, reclassering, politie, provincie	inzicht in landelijke en Gelderse situatie; Plan van aanpak	Febr. - mei 2004 mei- juli 2004			
Implementatie	Concrete oplossingen voor geconstateerde knelpunten met betrekking tot de samenhang binnen en buiten de keten	O.a. gemeenten, GGz- instellingen, instellingen voor maatschappelijke opvang, verslavingszorg, woningbouw-corporaties, zorgkantoren, reclassering, politie; provincie	oplossen van de knelpunten op basis van stedelijke maatvoering in de acht GSO steden van gelderland de komende jaren	2004- 2007	in gezamenlijkheid met GSO dmv visitaties en prestatie meting	jaarlijks meerdere keren	Verkeer en vervoer, economie, concern, kabinet;stedelijk gebied

6.3.1.2. De keten verbeterd

Doelstelling: het betrekken van alle relevante partijen bij het verbeteren van de samenwerking binnen de keten van opvang voor dak- en thuislozen							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Bevorderen van een sluitende keten van dak- en thuislozenopvang	structurele in plaats van incidentele samenwerking tussen partijen binnen en buiten de keten voor opvang van dak- en thuislozen in de 8 GSO-gemeenten	gemeenten, GGz-instellingen, instellingen voor maatschappelijke opvang, verslavingszorg, woningbouwcorporaties, zorgkantoren, reclassering, politie	opvang op maat voor dak- en thuislozen	2005-2008	periodiek overleg jaarlijkse conferentie tussenrapportages	jaarlijks	ruimtelijke ordening stedelijk gebied
Bevorderen van samenwerking, coördinatie, inzicht in en aanpak voor problematiek	Sluitende ketenaanpak per GSO-gemeente	gemeenten, GGz-instellingen, instellingen voor maatschappelijke opvang, verslavingszorg, woningbouwcorporaties, zorgkantoren, reclassering, politie	opvang op maat voor dak- en thuislozen binnen de betreffende gemeente	2005-2008	periodiek overleg tussenrapportages	jaarlijks	ruimtelijke ordening stedelijk gebied
Pilotprojecten	concrete oplossingen voor geconstateerde knelpunten met betrekking tot de samenhang binnen en buiten de keten	o.a. gemeenten, GGz-instellingen, instellingen voor maatschappelijke opvang, verslavingszorg, woningbouwcorporaties, zorgkantoren, reclassering, politie		2005-2008			

6.3.1.3. Zwerfjongeren

Doelstelling: Het verminderen van de instroom c.q. het vergroten van de uitstroom van het aantal zwerfjongeren door de realisatie van een sluitende aanpak in de praktijk							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelin- gen
Activiteiten gericht op het voorkomen dat jonge dak- en thuislozen in het zwerverscircuit terecht komen	preventie	T-teams gemeenten maatschappelijke opvang jeugdzorg	Jongeren gaan gemiddeld op hun 15 ^e uit huis, maar gaan pas een aantal jaren later zwerven. Maatregelen moeten dus vooral gericht zijn op de tussenliggende periode.	eind 2005 begin 2006	met tussenrapportages en periodiek overleg	eind 2006	programma Jeugd
Registratie en monitoring, uitzetten pilotproject	overdraagbaar registratie- en monitoringssysteem verbeteren inzicht in vraag en aanbod	gemeente, opvanginstellingen, jeugdzorg, verslavingszorg, GGz	Er is onvoldoende registratie en monitoring waardoor sturingsinformatie ontbreekt en beleidskeuzen met betrekking tot de inzet van middelen worden bemoeilijkt	2005	tussenrapportage en periodiek overleg	eind 2005	deelproject registratie en monitoring
overdracht registratie en monitoring naar overige gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> • draagvlak bij relevante partijen • systeem op maat laten maken • implementatie 	gemeente, jeugdzorg, opvanginstellingen, verslavingszorg, GGz		<ul style="list-style-type: none"> • begin 2006 • 2006 • 2007 	tussenrapportage en periodiek overleg	eind 2007	deelproject registratie en monitoring
inzet van verschillende methodieken (zo-als T-team)	implementatie methodiek in tenminste 2 steden en/of regio's waar deze methodiek nog niet wordt toegepast	gemeente jeugdzorg maatschappelijke opvang politie	Uit diverse onderzoeken blijkt dat de 1-op-1-benadering en begeleiding bij zwerfjongeren het	2005 en 2006	tussenrapportage en periodiek overleg	eind 2006	programma jeugd

Doelstelling: Het verminderen van de instroom c.q. het vergroten van de uitstroom van het aantal zwerfjongeren door de realisatie van een sluitende aanpak in de praktijk							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelin- gen
		scholen	beste werkt en het meeste resultaat geeft. T-teams, maatjesprojecten zijn vormen van een dergelijke begeleiding				
evaluatie en monitoring gefinancierde projecten 2004	zichtbare aanpak van de problematiek met concrete resultaten	aanvragende organisaties en instellingen		2005 - 2007	tussenrapportage en periodiek overleg	eind 2007 of zoveel eerder als mogelijk is (afhankelijk van de looptijd van de projecten)	
realisatie van concrete projecten met Bureau Jeugdzorg in het kader van nazorg voor jongeren	preventie	Bureau Jeugdzorg reclassering internaten gemeenten	Voor de jongeren die qua leeftijd tot het domein van de jeugdzorg behoren moet voldoende en kwalitatief goede zorg aanwezig zijn. Voor jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken en daarmee de jeugdzorg, een jeugdinternaat of jeugddetentie beëindigen moet nazorg worden gerealiseerd.	2006	tussenrapportage en periodiek overleg	Eind 2006	Programma jeugd
realisatie kennisplatform	website	gemeenten jeugdzorg maatschappelijke opvang politie etc.	Het bundelen, beheren en uitwisselen van expertise mbt onderwerp en de doelgroep	2005 - 2007	tussenrapportage en periodiek overleg	2006	programma jeugd

6.3.1.4. Registratie en monitoring

Doelstelling: komen tot een provinciaal registratie- en monitoringsysteem dat sturingsinformatie verschaft voor het te voeren beleid							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Inzicht in stand van zaken en wensen GSO- gemeenten	notitie	gemeenten, GGD, OGGz- platforms		begin 2005			
Overdracht resultaten systeem Ede naar andere gemeenten	- organisatie overleg met relevante partijen - in de gemeenten systeem op maat maken - implementatie	gemeenten, organisaties maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGD, platforms OGGz	sturingsinformatie inzicht in aantallen, aard en omvang van de problematiek	<ul style="list-style-type: none"> • begin 2005 • medio 2005 • eind 2005 e.v. 	door middel van periodiek overleg met relevante partijen en tussenrapportages	begin 2006 schriftelijke evaluatie	
Alternatieve route voor gemeenten die geen gebruik willen maken van resultaat Ede	- overleg met relevante partijen in gemeente - overdracht kennis registratie en mo- nitoring andere gemeenten - implementatie alternatief	gemeenten, organisaties maatschappelijke opvang, verslavingszorg, GGD, platforms OGGz	sturingsinformatie, inzicht in aantallen, aard en omvang van de problematiek	<ul style="list-style-type: none"> • begin 2005 • begin 2005 • 2006 	door middel van periodiek overleg en tussenrappor- tages	begin 2006 schriftelijke evaluatie	

6.3.1.5. Versterking positie daklozen

Doelstelling: versterking positie daklozen (empowerment en structurele raadpleging bij belangrijke beslissingen)							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monit ring	Evalu atie	Relatie andere afdelingen
Beïnvloeding negatieve beeldvorming rondom daklozen	Diverse activiteiten zoals een georganiseerde ontmoeting tussen politici en daklozen, een Gelderse daklozenmanifestatie met rondtrekkende karavaan, portretten en andere publicaties	Projectteam STEM (=provincie en vertegenwoordigers van dak-en thuislozen Gelderland)	Reële beeldvorming	2004 t/m 2008			Communicatie
Inventariseren creatieve tips/ ideeën van daklozen voor knelpunten in opvang	Kennisoverdracht van creatieve oplossingen (publicatie met tips)	(Ex) Daklozen in Gelderland	Oplossingen voor knelpunten in de opvang van dak-en thuislozen	2004/2005			
Emancipatie (empowerment) van daklozen	Co-financieren van empowermentprojecten Oprichting Gelderse Stichting Empowerment	Projectdeelnemers empowermentprojecten Provincie GSO-gemeenten	Verbetering kwaliteit van leven van dak-en thuislozen Resocialisatie van dak-en thuislozen	2005 t/m 2008			Welzijn
Een betere belangenbehartiging	Afspraken per GSO-gemeente ten aanzien van het onderwerp raadpleging daklozen (convenant)	Provincie GSO-gemeenten Gelderse coördinator dak-en thuislozen (Ex) dak-en thuislozen	Structurele betrokkenheid van dak-en thuislozen bij beleidsbeslissingen	2006			
Beïnvloeding cultuur van voorzieningen voor dak-en thuislozen	Georganiseerde ontmoetingen tussen bestuurders/management opvangvoorzieningen en daklozen	Bestuurders/management opvangvoorzieningen voor daklozen (Ex) dak-en thuislozen	Minder "wegloop" van dak-en thuislozen uit voorzieningen Aanbod op maat: aansluiting vraag/aanbod	2007/2008			

6.3.1.6. Dagbesteding

Doelstelling: <i>meer activiteiten voor daklozen, die aansluiten bij hun behoeften.</i>							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monit oring	Ev alu atie	Relatie andere afdelingen
<i>in kaart brengen wat er aan dagbesteding is in de GSO gemeenten en waar verschillen zitten tussen vraag en aanbod</i>	<i>eenduidig beeld over vraag en aanbod; notitie</i>	<i>gemeenten, instellingen</i>		<i>2005/2006</i>			<i>Communicatie</i>
<i>landelijke en regionale succesprojecten om de aandacht brengen van gemeenten en instellingen</i>	<i>workshops, conferenties</i>	<i>gemeenten, instellingen</i>		<i>2005 t/m 2008</i>			<i>communicatie</i>
<i>realisatie en ondersteuning van concrete dagbestedingsprojecten</i>	<i>Initiëren, co-financieren en ondersteunen van projecten</i>	<i>Projectdeelnemers GSO-gemeenten</i>	<i>Verbetering kwaliteit van leven van dak-en thuislozen</i>	<i>2005 t/m 2008</i>			

6.4. De combinatie van wonen, zorg en welzijn – Ontgroening en Vergrijzing

Programmalijnen

- Gebiedsgerichte aanpak
- Deconcentratie en extramuralisering
- ICT en domotica
- Algemeen (kennis en innovatie)
  - Stimuleren innovatie
  - Bevorderen van kennisontwikkeling en –uitwisseling rond O&V
  - Oplossen van uitvoeringsknelpunten bij projecten (belemmeringen als gevolg van wet- en regelgeving en procedures)
  - Afstemmen met gebiedsgerichte provinciale programma's

Programmalijnen (uitgewerkt via regulier provinciaal beleid)

- Nieuwbouw en aanpassing woningvoorraad
- Preventiegerichte welzijnsactiviteiten
- Vernieuwing zorg aanbod
- Multifunctionele centra
- Versterking rol consumentenorganisaties

Voor een uitgebreide beschrijving zie uitvoeringsprogramma Ontgroening en Vergrijzing 2004 – 2008.

6.5. Overige taken

6.5.1. Ambulancevervoer

Doelstelling: zorgen voor een optimale spreiding en bevorderen van optimale paraatheid.							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Aanvalsplan ambulancezorg	Binnen twee jaar moet een betere spreiding gerealiseerd zijn. En moeten de wettelijke aanrijden van 15 minuten gehaald worden	Ambulancedienst gemeenten zorgverzekeraars	Alle burgers in Gelderland moeten kunnen rekenen op een ambulance die binnen 15 minuten ter plekke is.	2005-2006			
Vergunningen (Vergunning Achterhoek is verstrekt per 1 juli 2004)	Vergunning verleend aan een aanvragende partij	Ambulancedienst gemeenten zorgverzekeraars	Optimale ambulancezorg				

6.5.2. Verkeer en vervoer

Doelstelling: herontwerp van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (cq ontsluitend vervoer) in samenwerking met de Dienst WVV							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Herontwerp en vernieuwing van het ontsluitend OV-net (het ontsluitend net is van groot belang voor kwetsbare groepen zoals mensen met beperkingen)	Realisatie van een kwalitatief hoogwaardig, betaalbaar en geïntegreerd CVV voor alle reizigersgroepen in de provincie Voor dit doel wordt een gezamenlijk programmteam geformeerd vanuit de afdelingen Mobiliteit (WVV) en WZC (REW)	Provincie, gemeenten, vervoerders, intermediaren (zoals zorgaanbieders, wsw-bedrijven), cliëntvertegenwoordigers	1. Kostenbeheersing en duidelijke verdeling verantwoordelijkheden gemeenten-provincie 2. Continuïteit van kwalitatief, betaalbaar systeem 3. Integratie verschillende reizigersgroepen in gehele OV-keten	2005-2008 (tot einde looptijd programma)	Periodieke tussenevaluatie met WVV	nader in te vullen	Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer Verder indirect relatie met andere afdelingen via de programma's "Innovatie OV", "Ontgroening & Vergrijzing", "Regionaal Werken", "Leefbaarheid".
Doelstelling: bijdragen aan integraal vervoersbeleid in samenwerking met de Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer							
Goederenlogistiek rondom zorginstellingen	Adviseren aan WVV ten aanzien van het onderwerp. Deelname aan projectgroep	Provincie, zorginstellingen, goederenvervoerders	Adviezen vanuit afdeling WZC worden verwerkt in het beleid van WVV	Projectplan wordt nader uitgewerkt	Nader in te vullen	Nader in te vullen	Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer
Personenmobiliteit werknemers zorginstellingen, i.h.b. project Gelre ziekenhuizen Apeldoorn	Adviseren aan WVV ten aanzien van het onderwerp.	Provincie, zorginstellingen, vervoersaanbieders	Adviezen vanuit afdeling WZC worden verwerkt in het beleid van WVV	Projectplan wordt nader uitgewerkt	Nader in te vullen	Nader in te vullen	Dienst Wegen, Verkeer en Vervoer

6.5.3 Palliatieve zorg

Doelstelling: bijdrage leveren aan de realisatie van een gedifferentieerd en samenhangend stelsel van palliatieve zorg van goede kwaliteit							
Onderdelen/ subdoelen	Beleidsprestaties/ beoogde resultaten	Actoren, betrokken partijen	Beoogde effecten	Fasering	Monitoring	Evaluatie	Relatie andere afdelingen
Palliatieve zorg projecten	Uitvoering nog nader te bepalen projecten zoals vastgesteld op basis van het themavisiedocument palliatieve zorg. De projecten zullen vooral liggen op de terreinen voorzieningen, samenwerking en kwaliteit.	Provincie, Integrale Kankercentra, zorgkantoren, regionale netwerken palliatieve zorg, zorgaanbieders, zorgvragers	Nader in te vullen voor afzonderlijke projecten	2005	Periodieke bespreking projectresultaten in Platform Palliatieve Terminale Zorg Gelderland.	Inhoudelijke rapportage per project. Toetsing aan themavisie palliatieve zorg.	

Bijlage 1: Kaderstelling Provinciale Staten

In het Statenaccord 2003-2007 hebben de Staten aangegeven dat zij in de komende beleidsperiode belang hechten aan integraal, gebiedsgericht en interactief werken en dat zij de nadruk willen leggen op uitvoering,

In de statencommissie Welzijn in de vergadering van 12 mei 2004 zijn daar door Provinciale Staten nog de volgende punten aan toegevoegd die kaderstellend zijn voor deze Meerjarenvisie Sociaal Beleid.

1. Procesmatige punten:

- de provincie moet geen ambities/beleidsdoelen formuleren waar ze geen verantwoordelijkheid voor heeft, c.q. waar ze niet op afgerekend kan worden;
- de Meerjarenvisie moet passen binnen het duale stelsel, er moeten concrete doelstellingen in staan waar op kan verantwoord worden; aandacht voor monitoring en SMART formuleren prestaties;
- in de Meerjarenvisie moet aangegeven worden op welke punten al bestaande afspraken zijn (voortzetting van bestaand beleid);
- aandacht voor wisselwerking met beleidskader jeugd.

2. De rol van de provincie:

- rol van de provincie is ondersteunen en faciliteren;
- provincie kan een ondersteunende rol spelen bij de invoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- nut en noodzaak van regiovisies kritisch bekijken,

3. Inhoudelijke thema's:

- vrijwilligerswerk;
- mantelzorg;
- integratiebeleid;
- sport en bewegen
- ambulancezorg;
- huisartsenzorg;
- palliatieve zorg;
- opvang dak- en thuislozen;
- versterking positie zorg vrager;
- ouderenbeleid;
- sport.

4. Hoofdthema's:

- duurzame sociale ontwikkeling
- sociale rechtvaardigheid
- sociale samenhang